

Historie názvoslovných komisí

PRAHA 2018

HISTORIE NÁZVOSLOVNÝCH KOMISÍ

100 let zpracování geografických jmen
na území dnešní České republiky

ISBN 978-80-88197-08-9

OBSAH

Úvod.....	4
Názvoslovné komise za 1. republiky.....	6
Názvoslovné komise v letech 1946–1970.....	8
Názvoslovná komise ČÚGK (1971–1985).....	11
Práce Sekretariátu NK ČÚGK/ČÚZK a Názvoslovné komise ČÚZK (1985 – po současnost).....	14
Závěrem.....	17
Přílohy.....	19
Vzpomínky na práci Názvoslovné komise.....	19
Medailonky vybraných členů názvoslovných komisí.....	24
Seznam zaměstnanců Sekretariátu Názvoslovné komise v letech 1970–2018.....	41
Seznam názvoslovných publikací vydaných v letech 2002–2016.....	42
Obrazové přílohy.....	43
Seznam platných předpisů a pravidel, týkajících se standardizace geografických jmen v ČR.....	66
Zpracováno z materiálů a podkladů:.....	67

Úvod

Lidé odedávna pojmenovávali objekty na územích, kde žili, a jména míst sdíleli s ostatními lidmi. Dávnou historii pojmenovávání můžeme nejlépe doložit existujícími jmény vodních toků, která přísluší různým časovým a jazykovým vrstvám. Některá z nich mají původ sahající do takzvané praeevropské jazykové vrstvy, jiná jsou keltská, germánská nebo stará slovanská, a přece je dodnes známe a užíváme. Řada geografických jmen na našem území může mít původ v období před tisíci nebo stovkami let, řada názvů je mnohem novějších a přibývají i jména zcela nová. Všechny uvedené názvy identifikují objekty, lokalizují je a napomáhají orientaci v krajině. Pokud mají jména na celostátní i mezinárodní úrovni plnit tyto funkce, je třeba je evidovat a standardizovat.

Jednotné používání náležitého geografického názvosloví je základním činitelem efektivní komunikace v celosvětovém měřítku a podporuje společenský a hospodářský rozvoj, ochranu životního prostředí a národní infrastrukturu.

Jména se odedávna užívala při zobrazování zemského povrchu (mapy, globy apod.) a při popisech území (cestopisy, geografické encyklopedie, naučné slovníky, turistické průvodce). Souhrnně tato jména označujeme jako jména topografických objektů (toponyma; pro objekty na Zemi geonyma, pro mimozemské objekty kosmonyma)¹. Podle Slovníku toponymické terminologie pro standardizaci geografických jmen (Verze 1.02) z roku 2013 a definic onomastiků se toponyma uváděná v mapách definují následujícím způsobem:

- a) **Choronymum** – geografické jméno plošného přírodního nebo správního celku, a to z hlediska horizontálního členění; pro geografické jméno přírodního celku (díl světa a jeho částí, ostrov, poloostrov atd.) se užívá názvu "přírodní choronymum", pro geografické jméno správního celku (stát, kraj, okres atd.) názvu "administrativní choronymum". *Příklady:* Yorkshire, Attiki, Sibiř, Chodsko, Jihomoravský kraj, Prostějovsko.
- b) **Oikonymum**, neboli jméno místní, též sídlištní jméno – název osídleného objektu (město, ves a jejich částí, samoty, mlýny atd.). *Příklady:* Praha, Hořejší mlýn, Jabkenická myslivna, Vratislavice nad Nisou, dům U Zeleného stromu.
- c) **Anoikonymum**, též jméno pomístní – názvy přírodních a jiných neosídlených objektů, pevně fixovaných v krajině, která zahrnují:
  - pozemková jména, tj. názvy jednotlivých pozemků i jejich seskupení, a to obdělávaných i neobdělávaných (pole, louka, pastvina, vinice, les, obora apod.). *Příklady:* Krásný les, Díly dolní a horní, Svatováclavská vinice, Stará hora, Mezi lány);
  - oronymum, jméno tvaru vertikální členitosti terénu zemského povrchu a mořského dna a to vyvýšeného či sníženého (pohoří, vrchovina, hřbet, hora, skála, údolí, průsmyk, propast, nížina apod.). *Příklady:* Sněžka, Jeseníky, Pyreneje, Středoatlantský hřbet, Modrá laguna;
  - hydronymum, geografické jméno přírodní nebo umělé vodní plochy, vodního toku nebo jejich částí (moře, zálivu, jezera, řeky, potoka, bažiny, vodní nádrže, studánky, vodopádu, průplavu, plavebního kanálu, pramene, estuáru apod.). *Příklady:* Atlantský oceán, Baltské moře, Biskajský záliv, Žlutá řeka, Niagarské vodopády, Gibraltarský průliv, Suezský průplav;
  - hodonymum, jméno dopravní komunikace a jejích součástí. *Příklady:* Zlatá stezka (historická cesta), D1 (dálnice), cesta Aloise Jiráka, Špičácký tunel;
  - speleonymum, jméno podzemního tvaru nebo objektu (jeskyně, závrt apod.) *Příklady:* Javoříčské jeskyně, Balcarka, Wankelův závrt;
  - názvy drobných přírodních i člověkem vytvořených útvarů v kategorii kulturních toponym (boží muka, kříže, kapličky apod.).

¹ Studium vlastních jmen se zabývá onomastika, lingvistická disciplína, jejíž součástí je i toponomastika, nauka o toponymech (geonymech i kosmonymech).

- d) **Urbanonymum** – jméno ulice, náměstí, mostu, městského sadu, parku. *Příklady:* most 1. máje, Nová ulice, Městský park, Meditační zahrada, Vodičkova (ulice), Václavské náměstí.
- e) **Exonymum** – jméno používané určitým jazykem pro geografický objekt mimo území, kde se tímto jazykem běžně hovoří, a lišící se svou podobou od příslušného endonyma v oblasti, kde se daný geografický objekt nachází. *Příklady:* *Prague* je anglické a francouzské exonymum pro Prahu; *Londres* je francouzské exonymum pro Londýn; *Mailand* je německé exonymum pro Milano; *Řezno* je české exonymum pro Regensburg. Oficiální přepis endonyma *Moskva* (pro Москва) v latině není exonymem, stejně jako *Pej-t'ing* (česká transkripce) či *Beijing* (čínský pchin-jin), zatímco *Peking* exonymem je.
- f) **Endonymum** – jméno geografického objektu v jednom z jazyků vyskytujících se v oblasti, kde se objekt nachází. *Příklady:* Praha (nikoli Prague, Prag); Aachen (nikoli Aix-la-Chapelle); Moskva (nikoli Moscow, Moskau); Chennai (nikoli Madrás); Krung Thep (nikoli Bangkok); Beijing (nikoli Peking). Endonymum standardizované je jméno schválené názvoslovným orgánem. *Příklady:* z alonym *Hull* a *Kingston-upon-Hull* (Anglie) nebo *Kačák* a *Loděnice* (ČR) je druhé standardizovaným endonymem (dále viz g)).
- g) **Standardizované jméno – toponymum** schválené **názvoslovným orgánem** jako preferované jméno z množiny **alonym** pro daný objekt. Jeden objekt může mít více než jedno standardizované jméno. *Příklady:* Kaapstad a Cape Town; Bruxelles a Brusel; Luxembourg, Luxemburg a Lëtzebuerg.
- h) **Alonymum** – označuje jména v případě, kdy se dvě či více toponym používají současně pro jediný topografický objekt. *Příklady:* Brussel, Bruxelles, Brüssel; Swansea, Abertawe; Johannesburg, eGoli; Gauteng, Kgauteng.

Místopisné názvosloví, dnes označované jako geografické, doplňuje již po staletí polohopisnou a výškopisnou složku mapy. V současnosti plní obdobnou funkci i v geografických informačních systémech a usnadňuje lokalizaci příslušného geografického objektu nejen na základě polohového souřadnicového určení, ale také podle názvu. Z toho vyplývá i hlavní cíl standardizace geografického názvosloví – ustanovit jeho uvádění v souladu s jeho současným stavem a podle zásad zaručujících jeho jazykovou správnost.

Názvoslovné komise za 1. republiky

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 se úkoly mapování vnímaly primárně jako aktuální záležitost vojenského charakteru, ovšem s dosahem pro oblast hospodářskou, vzdělávací atd. Vytvoření mapových a geodetických podkladů bylo potřebné k zajištění obrany a prosazení státní suverenity na celém území státu. Již dne 27. listopadu 1918 vydalo vrchní velitelství československé branné moci rozkaz o zřízení své nové součásti – oddělení pro vojenské zeměpisné záležitosti (kartografie). Velitelem oddělení byl jmenován pplk. Alois Hlídek, zkušený český důstojník z vídeňského Vojenského zeměpisného ústavu. Toto oddělení se podle opatření z 18. prosince 1918 stalo součástí nově vytvářeného ministerstva národní obrany (MNO) jako jeho IX. odbor, kartografické oddělení (Zeměpisný ústav). Jeho velitelem byl ustanoven pplk. generálního štábu, později gen. Karel Rausch, který zastával tuto funkci i po přetvoření IX. odboru MNO (kartografického oddělení) v Československý vojenský zeměpisný ústav dne 15. října 1919 a po jeho přejmenování na Vojenský zeměpisný ústav (VZÚ) v roce 1923. V roce 1934 se pak jako velitel VZÚ uvádí gen. PhDr. Antonín Basl, v roce 1938 plk. dr. Jiří Čermák.

V souvislosti se zpracováním nových map v nově vzniklém Československu se jako aktuální úkol projevila potřeba uvádět v nich správné české, resp. slovenské názvosloví místo zkomolených jmen z rakousko-uherských map.² Tohoto úkolu se nejprve ujala komise, jež vznikla v rámci VZÚ již v roce 1919 jako komise názvoslovná (pro úpravu názvosloví horstva, vodstva, lesů atd.) pracující nejdříve v rámci kartografického oddělení, později samostatně (asi od roku 1925). Byla složena z jazykovědců, zeměpisců, etnografů a historiků, kteří pracovali pod vedením archeologa prof. Lubora Niederleho. Jejím tajemníkem byl jmenován JUDr. PhDr. Ivan Honl, příslušník Československého vojenského zeměpisného ústavu (od roku 1923 VZÚ), s jehož jménem je spojena i činnost dalších názvoslovných komisí. Uvedená pracovní skupina se však prý při své práci setkávala s nedostatkem názvoslovných pramenů a o její práci a trvání nemáme bližší informace.³

Podnět k řešení nejasných otázek v oblasti geografického názvosloví v mapách dal pak na 1. sjezdu Československé společnosti zeměpisné v Brně 13. a 14. prosince 1930 gen. Karel Rausch. Na základě rezoluce, která vzešla z jednání sjezdu, byla ustavena při Geografickém komitétu Československé národní rady badatelské Názvoslovná komise a jejím předsedou byl zvolen přední český geograf prof. dr. Bohuslav Horák. První zasedání komise se konalo 7. ledna 1931 a podle dokumentu z roku 1931 měla devět civilních odborníků a pět zástupců VZÚ, jejím jednatelem byl jmenován JUDr. PhDr. Ivan Honl, člen VZÚ. V dokumentech a literatuře se setkáváme s těmito jmény členů/spolupracovníků komise: doc. dr. Vladimír J. Novák, prof. dr. Jiří Král, doc. dr. Jan Hromádka, prof. dr. Václav Dědina, prof. dr. Frant. Koláček, dr. Frant. Machát, prof. dr. Jos. V. Šimák, prof. Frant. Vitásek, brig. gen. Karel Rausch (velitel VZÚ), plk. gšt. Dr. Antonín Basl, plk. PhDr. Jiří Čermák, mjr. Ing. Karel Frýbort, plk. Ing. Frant. Melichar. Technickou a administrativní stránku fungování komise zabezpečoval VZÚ.

² První reakcí na nesprávné uvádění místopisného názvosloví v mapách a lexikonech bylo již v roce 1913 ustavení Místopisné komise (MK) tehdy při České akademii pro vědy, slovesnost a umění. Na své ustavující schůzi si MK vytyčila dva hlavní úkoly: 1. Sestavit soupis přesných podob (českých) místních jmen, který se měl předložit vládě, aby se zamezilo jejich chybnému uvádění, 2. Doplnit tento materiál i jmény pomístními, sebranými z historických pramenů i „z úst lidu“. S tím souvisel i sběr a vypisování dokladů jmen z historických pramenů. Služby a materiály MK byly hojně využívány po roce 1918 při revizi místních jmen na území nově vzniklé Československé republiky. V listopadu 1919 se jednatel MK, V. J. Šimák, obrátil na ministerstvo školství a národní osvěty a žádal, aby MK byla převzata do státní organizace jako Ústav pro historický místopis. Jeho návrh nebyl přijat a vliv MK na státní rozhodování ve věcech místních jmen byl omezen pouze na členství jednoho jejího zástupce ve státní Stálé komisi pro stanovení názvů míst v republice Československé. Ta byla zřízena 13. prosince 1919 při ministerstvu vnitra a sestávala mimo jednoho člena MK z právníků, praktiků zastupujících jednotlivé úřady a člena zemského archivu. (srov. Zákon ze dne 14. 4. 1920 o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslováním). Vědecký vliv MK při stanovování nových forem místních jmen byl proto po roce 1918 omezený. Při ministerstvu vnitra pracovala komise, sbírající správné místní názvy karpatoruské a stanovující jejich transkripci do latinky. Jmenované komise se zabývaly především jmény místními, a to nezávisle na Názvoslovné komisi při VZÚ. Místní jména stanovená po roce 1918 však byla uváděna v mapových dílech.

³ V roce 1928 publikoval Dr. Ivan Honl ve Sborníku České společnosti zeměpisné, (str. 255–257) článek *K názvoslovné úpravě naší speciální mapy*, snad i na základě výsledků práce komise.

Na své první schůzi 17. ledna 1931 se názvoslovná komise usnesla, že nejdříve bude zrevidováno a jednotně upraveno pomístní názvosloví pro vzornou standardní mapu v měřítku 1 : 1 000 000 a teprve po skončení této práce se přikročí k obdobné revizi pomístního názvosloví na mapách většího měřítka (tj. k revizi názvů, které mají spíše lokální než širší geografický význam).

Na počátku 30. let se pozornost názvoslovné komise nejprve soustředila na zpracování jmen tekoucích vod Čech, Moravy a Slezska. Přitom se v mezích možností zachovávala zásada, aby byly zakresleny a pojmenovány toky tvořící nejvýše povodí⁴ 5. řádu (výjimky byly učiněny zejména u přímých přítoků Labe a Vltavy). Při práci se využívalo různých pramenů, např. orograficko-hydrografické mapy Čech v měřítku 1 : 1 000 000 v Ottově atlasu, příslušné stati Ottova slovníku naučného atd., dalších map (někdy i v měřítku 1 : 25 000). V některých případech byla vyžádána zjištění přímo na místě, filologické posudky a různá dobrozdání (např. u jmen *Olše – Olza*, *Mrlina – Mdlinná*, *Velička – Velečka* atd.). Komise se snažila volit názvy užívané, „s vyloučením vulgarisovaných tvarů (*Kačák*)“⁵ a s vynecháním podřadných dílčích jmen. Prameny, průběh toků, jejich vzájemná souvislost, pobočná ramena apod. byly zrevidovány Státním úřadem hydrologickým. V říjnu 1933 byl podle referátu plk. PhDr. J. Čermáka na II. sjezdu Československé společnosti zeměpisné hotov konečný koncept hydrografie Čech, který obsahoval náskres a pojmenování 117 nejdůležitějších toků a jenž byl zaslán k posouzení Geografickému ústavu Karlovy univerzity v Praze. Pro Moravu a Slezsko bylo zpracováno 76 toků a tento elaborát měl posoudit Geografický ústav brněnské Masarykovy univerzity. Obdobným způsobem se na začátku 30. let pracovalo i na hydrografii východní části republiky, tedy země Slovenské a Podkarpatoruské, která byla podle zprávy o činnosti komise na konci roku 1933 již z největší části připravena.

V roce 1932 se přikročilo též ke zpracování orografie Československa. Základní elaboráty pro schůze komise zpracovali pro zemi Českou dr. Vladimír J. Novák, pro zemi Moravskoslezskou prof. František Koláček. V témž roce měla komise k dispozici rovněž „povšechný přehled“ oronymie Slovenska a Podkarpatské Rusi, který vypracovali prof. dr. Jiří Král a doc. dr. Jan Hromádka z University Komenského v Bratislavě. U názvů z těchto částí republiky vyvstala mimo jiné otázka jejich jazykové stránky. Podle usnesení komise měly být názvy velkých orografických celků východní části republiky uváděny česky a v případě, že se lišily zněním nebo způsobem psaní, také slovensky, popřípadě rusínsky. „Podřadné“ názvy byly jen ve slovenském, popř. v rusínském znění. U velkých objektů se pak pojmenování v jazyku národnostních menšin mělo uvádět v textové části mapy.

Textová část mapy (komentář) se zpracovávala na návrh gen. Rausche a plánovalo se, že standardní vzorná mapa bude sestávat z části grafické a části textové, které budou tvořit „nerozlučný celek“.

Při práci na orografii Československa se ukázalo, že jednotlivé orografické celky nejsou dostatečně vymezeny a vyvstala potřeba zpracování tzv. úpatnicových map. Sporné případy v rozhraničování orografických celků se řešily na mapách podrobnějších měřítek 1 : 200 000, 1 : 75 000, někdy i 1 : 25 000 a často (zvláště na Slovensku) bylo nutné i šetření v terénu. Plánovalo se, že zjištěné úpatnice budou přeneseny i do standardní mapy 1 : 1 000 000. V roce 1936 vyšla generální úpatnicová mapa v měřítku 1 : 200 000 (celkem 33 listů pro celé československé území).

Mimo práce na hydronymii a oronymii Československa se komise zabývala i otázkou uvádění českých „místopisných názvů“ mimo území ČSR (exonym) v mapách – přiklápěla se k „podvojnému“ psaní, tedy uvádění českých exonym vedle cizojazyčných forem jmen. Na základě návrhu některých členů komise zaváděl VZU nové chorografické rozdělení krajinných typů podle nadmořské výšky (do 200 m n. m.: nížina; pro všechny typy vyšší: vysočina = pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny, hole a velehory). Komise vedla i polemiku s místními iniciativami, např. s Klubem českých turistů v Teplicích-Šanově, který požadoval počestění všech německých (pomístních i místních) jmen apod.

⁴ Povodí je oblast, ze které voda odtéká do jedné konkrétní řeky či jezera. Hranice mezi dvěma povodími se nazývá rozvodí. Všechna povodí konkrétního moře či oceánu pak nazýváme úmoří. Příkladem povodí 1. řádu je celé povodí Labe.

⁵ Viz Koncept k Rejstříku hydrografických názvů v zemi České, č. j. 829/1931.

Poslední dokumenty o činnosti předválečné názvoslovné komise se zachovaly ještě z června roku 1938. Týkají se hlavně otázek tvorby a charakteru úpatnic, jednotlivých jmen, obsahují reakce na novinové a časopisecké články. V následujících válečných letech komise zanikla⁶.

Názvoslovné komise v letech 1946–1970

Po 2. světové válce vyvstaly otázky revize geografického názvosloví a jeho počeštění v dříve německých oblastech. Dne 2. srpna 1946 se v obnoveném VZÚ konala předběžná porada o sestavení nové názvoslovné komise, které se zúčastnili zástupci ministerstva vnitra, VZÚ a jeden člen ministerstva financí. Řešily se zde především otázky kompetencí. Revize jmen obcí a osad (tj. místních jmen) příslušela ministerstvu vnitra⁷, názvů topických (tj. pomístních jmen), popř. jmen místních částí, u kterých se předpokládalo, že zůstanou neosídleny, připadla VZÚ. VZÚ v zastoupení mjr. Ing. Frýborta měl navázat kontakt s Národní radou badatelskou (NRB), za jejíž součinnosti měla být ustavena nová názvoslovná komise. Prof. Bohuslav Horák, předseda předválečné názvoslovné komise, sdělil, že při NRB t. č. taková komise neexistuje. Zároveň nedoporučoval přílišnou spolupráci s vědeckými institucemi, „poněvadž by se počešťování protáhlo na nekonečnou řadu let, jak to potvrzují zkušenosti z názvoslovné komise pro pomístní názvosloví“ při NRB. Spisový materiál této komise byl JUDr. PhDr. I. Honlem předán mjr. Ing. K. Frýbortovi z VZÚ dne 22. října 1946.

První informační porada názvoslovné komise, zřízené při VZÚ, byla svolána na 9. září 1946. Jejím předsedou se stal velitel VZÚ plk. gšt. Bohumil Kobliha, jejím referentem mjr. Ing. Frýbort z VZÚ; v roce 1948 se jako předseda komise uvádí prof. dr. V. J. Novák. Počet členů komise se pohyboval kolem dvanácti, zvláště ve VZÚ však docházelo často k personálním změnám a mnozí členové komise byli i jinak zaneprázdněni. V zápisech z jejich schůzí z let 1946–1950 se v prezenci uvádějí: Ing. Kunt, Ing. D. Hlaváček (zástupci ministerstva financí), prof. Fr. Roubík, ředitel Státního historického ústavu (za ministerstvo školství), Ing. J. Rón (ze Státního úřadu hydrologického), prof. dr. B. Horák, dr. V. J. Novák a plk. v. v. dr. J. Čermák (jako zástupci Národní rady badatelské), Ing. Bohutínský (za Správu státních lesů a statků), plk. Ing. Kopečný, škpt. dr. Hlávka, škpt. Říha, škpt. B. Doník, kpt. V. Dvořák, pplk. gšt. dr. Ing. V. Blahák, pplk. PhDr. B. Indra, škpt. B. Moník (za VZÚ) a mjr. A. Opravil (z názvoslovného oddělení ministerstva národní obrany), dr. L. Hosák (za Zemskou radu osvětovou v Brně; jen jako dopisující člen komise), prof. dr. Pohl-Doberský, dr. J. Svoboda, dr. Sochor (za Českou akademii věd a umění), plk. Škrášek (za ministerstvo národní obrany), dr. V. Davídek, Ing. Šindelář a Ing. J. Šulc (za ministerstvo zemědělství) a Jar. Dostál (za Klub českých turistů).⁸

Komise se od počátku potýkala s různými problémy – už v zápisech z prvních schůzí se několikrát poukazuje zejména na nezáměr odborníků o práci v komisi. V první fázi její činnosti se na jednáních posuzovaly materiály získané prostřednictvím katastrálních měřických úřadů v Šumperku, Lanškrouně, Rýmařově, Žamberku, Bruntále a Zábřehu. Poté byly podkladem pro práci komise zprávy a návrhy místních sborů národní bezpečnosti (SNB), které však podle lingvisty prof. V. Šmilauera většinou nebyly vyhovující. Ministerstvo financí sice v červnu 1947 navrhlo, aby se zřídily speciální „výlučně topografické skupiny pro šetření v poli“, které by pracovaly podle směrnic určených názvoslovnou komisí, ministerstvo národní obrany však

⁶ Za druhé světové války organizoval Zemědělský archiv v Praze prostřednictvím Českého zemského ústředí obcí, měst a okresů sběr pomístních jmen. Akce však nebyla úspěšná. Mimo to věnovaly pomístnímu názvosloví pozornost i protektorátní úřady na okupovaném území (1939–1945). V obcích bylo s pomocí Zeměpisného úřadu ministerstva vnitra provedeno šetření a v seznamech byla zachycena zjištěná současná i dřívější česká a případně i německá pomístní jména. Při sběru byly používány jednak seznamy a náčrty, ale také mapy 1 : 75 000. Podle pokynů byly v obcích vyšetřovány užívané i historické pomístní názvy, tj. názvy výšin (pohoří, horských hřbetů, hor a kopců) a nížin (údolí, propastí, kotlin), vodstev (řek, potoků, příkopů, kanálů, rybníků, jezer) a niv (lesů, polí, luk, držebností atd. s udáním čísel parcel). Materiál, který vznikl při tomto sběru, je dnes uložen v SNK. Jde o 6 šanonů s výsledky tohoto sběru jmen (desky nadepsané „Flurnamen“).

⁷ Jako poradní vědecký orgán při revizi místních jmen působila (při ministerstvu vnitra) opět Místopisná komise České akademie pro vědy a umění. Na rozdíl od doby mezi oběma světovými válkami měla v procesu revize místních jmen po 2. světové válce značný vliv.

⁸ Seznam se uvádí bez nároku na stoprocentní úplnost.

takovýto postup zamítlo jako příliš zdlouhavý a nákladný. O každém jednotlivém jméně, navrženém SNB v obcích, komise jednala v plénu a porady se protahovaly i na dva dny v týdnu (např. pozvánky na schůze ze začátku roku 1947 uvádějí termíny: 14. a 15., 21. a 22., 27. a 29. ledna). Nevhodný pracovní postup a nerealistické časové nároky na členy komise způsobily celkovou únavu a přivodily zánik komise. Její poslední 99. schůze se konala 21. dubna 1950 ve VZÚ. Na práci komise při VZÚ navázala Názvoslovná komise ministerstva stavebního průmyslu při Státním zeměměřičkém a katastrálním úřadu v Praze, zřízená výměrem č. 2/4-tech-II/2-1951 ze dne 29. května 1951.⁹ Po reorganizaci geodetické a kartografické služby (v roce 1953) spadala od roku 1954 pod Ústřední správu geodesie a kartografie a fungovala pod názvem Názvoslovná komise kartografická při Ústřední správě geodesie a kartografie (podle § 4, odst. 3 vládního nařízení č. 1/1954 Sb., o zřízení ÚSGK).¹⁰ V této komisi zasedali zástupci několika ministerstev (ministerstva stavebního průmyslu, národní obrany, vnitra, zemědělství, lesů, školství, spojů), resortních ústavů (např. Vodohospodářského ústavu výzkumného) a práce se účastnily i ústavy a komise Československé akademie věd (Ústav pro jazyk český, Orientální ústav, Kabinet pro kartografii, Místopisná komise ČSAV). Vědeckým sekretářem komise byl v prvních letech JUDr. PhDr. I. Honl, podle V. Šmilauera „iniciátor celé akce“. Jako její předseda byl jmenován nejprve doc. dr. Jaromír Janka, CSc., ale prakticky od počátku byl v čele komise prof. PhDr. V. Šmilauer.¹¹

Komise byla pověřena dvěma úkoly. Především měla dokončit počešťování německých pomístních jmen v pohraničí a tento úkol byl později rozšířen o revizi veškerého pomístního názvosloví v rozsahu speciální mapy 1 : 75 000 na území celé dnešní České republiky. Komise začala na tomto úkolu pracovat po přípravných pracích a hledání vhodného pracovního postupu v roce 1953. Na rozdíl od předchozí poválečné komise bylo těžiště práce přesunuto do okresů. Okresním měřičkým střediskům, která služebně podléhala Ústřední správě geodesie a kartografie, uložilo tehdejší ministerstvo stavebního průmyslu dne 25. června 1952 (na základě dohody mezi několika ministerstvy), aby vytvořila okresní poradní sbory pro úpravu pomístního názvosloví (zkráceně nazývané okresní názvoslovné sbory). Vedle okresního geometra v nich měli být zastoupeni místní historikové, archiváři, filologové, osvětoví pracovníci, konzervátoři atd. K jednotnému vykonávání činností okresních názvoslovných sborů na celém území státu vydalo ministerstvo stavebního průmyslu *Směrnice pro úpravu pomístního názvosloví* (dle výnosu ministerstva stavebního průmyslu z 24. března 1952 č. 1875/13-měř. – 1952).

Okresním názvoslovným sborům zasílala názvoslovná komise mapy a veškerý materiál, který byl k dispozici hlavně z prací předcházející komise. Okresní názvoslovné sbory po dohodě s jednotlivými místními národními výbory dodaný materiál přezkoumaly a upravily. Objekty, u nichž shledaly potřebu změny, zapsaly do zvláštního seznamu. V tom byl vedle dosavadního názvu a jeho druhového zařazení i návrh na nový název se jménem navrhovatele a stručným odůvodněním. Návrh byl následně předložen ke schválení radě okresního národního výboru (ONV) a zaslán názvoslovné komisi v Praze. Zde ho přezkoumal předseda komise V. Šmilauer a některý z jejích členů; jen ve sporných případech se jednalo v plénu. Případné námítky názvoslovné komise k návrhu byly zasílány ke schválení příslušnému okresnímu názvoslovnému sboru, který mohl provést další změny. Definitivně schvalovala pomístní názvosloví jednotlivých okresů Ústřední správa geodesie a kartografie.

⁹ Od roku 1951 se v Československu začíná užívat termín „standardizace geografických jmen“. Jeho zavedení souviselo s faktem, že se názvosloví začalo určovat/standardizovat na základě mezinárodně dohodnutých pravidel. Prvním organizačním opatřením, které mělo zajistit zdánlivý průběh standardizace, bylo právě ustavení uvedené Názvoslovné komise Ministerstva stavebního průmyslu. Druhým opatřením, zaručujícím decentralizaci práce názvoslovné komise, byl Výnos o zřízení Okresních poradních sborů pro úpravu pomístního názvosloví (srov. dále).

¹⁰ Mezi dokumenty uloženými v Sekretariátu Názvoslovné komise ČÚZK je uložen dopis ministerstva techniky ministerstvu národní obrany (hlavnímu štábu) ze dne 12. 10. 1950, v němž se uvádí: „Ministerstvo techniky opírajíc se o vl. nař. ze dne 25. dubna 1950 č. 43 Sb. zřizuje u státního zeměměřičkého a kartografického ústavu v Praze „Komisi pro pomístné názvosloví“. Tato bude v obdobném složení jako bývalá komise VZÚ řešiti pomístné názvy pro všechny druhy map a převezme od bývalé komise VZÚ veškeren materiál zpracovaný i nezpracovaný. Protože komise zahájí v dohledné době svoji činnost, žádáme ministerstvo národní obrany o jmenování dvou zástupců do této komise...“.

¹¹ Obdobná komise pro revizi pomístního názvosloví byla založena i na Slovensku. Projednávala otázky týkající se území Slovenska a slovenského znění geografických názvů. Zástupce slovenské názvoslovné komise byl též členem české názvoslovné komise.

Revizi se podle V. Šmilauera podařilo ukončit do roku 1957. Ve své zprávě uvádí, že v tehdejších 179 okresech českých zemí „bylo zpracováno 23 030 názvů, změny byly provedeny u 8 398 názvů, tedy 37 %“.

Vzápětí se začalo s přípravou seznamů hlavních pomístních názvů jednotlivých krajů, které obsahovaly vedle schváleného znění názvu, závazného pro všechna mapová díla, dřívější jméno, určení druhu objektu, lokalizaci objektu a u vodních toků stručný popis jejich průběhu. K seznamu byl připojen abecední soupis dříve používaných názvů s odkazem na schválené znění názvu. V roce 1957 byly vydány tiskem seznamy standardizovaných pomístních jmen ze tří tehdejších krajů pod tituly *Hlavní pomístní názvy kraje Karlovarského*, *Hlavní pomístní názvy kraje Libereckého* a *Hlavní pomístní názvy kraje Ústeckého*. Seznamy standardizovaných jmen z jiných oblastí se zachovaly pouze v rukopisné podobě, ačkoli V. Šmilauer usiloval o jejich vydání, a jsou dnes uloženy v archivu sekretariátu Návoslovné komise Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (v současné době jsou opisovány a digitalizovány). Takto evidovaná pomístní jména měla být přebírána do všech druhů map státního mapového díla.

Druhým hlavním úkolem názvoslovné komise v 50. letech bylo odstranění nedostatků, které se objevovaly v prepisech cizojazyčného místopisného názvosloví do češtiny (přepisy prostřednictvím angličtiny, francouzštiny nebo němčiny). Práce probíhala v rámci čtyř subkomisí, a to pro latinské abecedy, nelatinské abecedy, pro orientální a africké jazyky a v subkomisi geografické, jejichž členy byli odborní pracovníci vědeckých ústavů.

Komise vypracovala návrh *Zásad pro tvorbu geografického názvosloví*, které byly upraveny podle připomínek odborníků a schváleny na jejím plenárním zasedání 3. července 1952.¹² V rámci práce na zásadách geografického názvosloví byly připraveny též dodnes užívané *Zásady pro tvoření přídavných jmen na -ský ze jmen zeměpisných*, které sepsal a v časopise *Naše řeč* uveřejnil prof. Vladimír Šmilauer.¹³ Dále se pracovalo na zásadách pro uvádění geografických názvů v mapách. Znění jmen mělo být „internacionální v soulase s platnými dokumenty určujícími politickoadministrativní postavení země. Názvy z jazyků užívaných latinku se přepisují se všemi diakritickými znaménky, s výjimkou vietnamštiny, názvy z jazyků užívaných ideogramů se transkribují pomocí písmen české latinky.“¹⁴ Na základě práce na *Zásadách* vznikla pak publikace *Seznam cizích zeměpisných jmen v češtině a slovenštině* v rozsahu asi 35 000 hesel. K jejímu vydání však pro „nepochopení ze strany nadřízených orgánů a nezájem veřejnosti“ nedošlo a zůstala v rukopise využívaném pouze pro interní potřebu kartografů.

Stejně tomu bylo i v případě dalších prací: *Seznam orografických celků ČSSR*, stanovený na základě upínacích sedel prof. K. Kuchařem, *Seznam vybraných výšek ČSSR*, *Seznam hlavních vodních toků a ploch ČSSR*, *Seznam propastí a jeskyní ČSSR*, *Seznam průsmyků a sedel ČSSR* a *Seznam měst ČSSR*. Vyšel pouze *Malý seznam indických jmen* (celkem 26 str.), který Návoslovná komise kartografická vydala v roce 1956 spolu s Ústavem pro jazyk český ČSAV a Orientálním ústavem ČSAV.

Dále měla komise v plánu řešení otázky obecně-geografických pojmů a stanovení jejich definic, vydání seznamu jmen obyvatel zemí, provedení klasifikace geograficko-kartografických jednotek u geografických jmen a vydání zásad pro užívání cizích zeměpisných jmen v češtině. Jejím záměrem bylo též sestavení seznamu historických názvů. Tento plán se ale nepodařilo realizovat.

V roce 1958 byla názvoslovná komise opět reorganizována a stala se poradním orgánem Ústřední správy geodézie a kartografie v otázkách názvosloví používaného v kartografických dílech. Při reorganizaci bylo jmenováno 6 odborných komisí, a to pro pomístní názvosloví Československa, pro latinské abecedy, pro nelatinské abecedy, pro orientální názvosloví, pro historické názvosloví a pro otázky týkající se území Slovenska. Její práce však „pro

¹² Zásady pro tvorbu geografického názvosloví doplnily dokumenty o stanovení pojmů přepis, transkripce a transliterace, zásady tvorby jmen obyvatel zemí, seznam vžitých českých jmen zeměpisných.

¹³ Článek prof. V. Šmilauera, *Zásady pro tvoření přídavných jmen na -ský ze jmen zeměpisných* (*Naše řeč*, 39 /1956/, str. 187–214).

¹⁴ Zpráva o současném stavu materiálů a činnosti Návoslovné komise (uloženo v SNK, nedatováno) pravděpodobně z roku 1971.

nepochopení nadřízených orgánů a nezájem některých členů“ stagnovala a komise postupně přestala fungovat.

V letech 1959–1970 převzala úkoly Názvoslovné komise kartografické při Ústřední správě geodesie a kartografie neoficiálně Kartografická informační služba Kartografického nakladatelství. Ve spolupráci s odborníky z ČSAV a podle zásad schválených názvoslovnou komisí zpracovávala a vydávala kartografické informační materiály (např. seznamy cizích zeměpisných názvů (celkem téměř pro 30 států), vypracovala nově *Seznam vžitých českých zeměpisných jmen*, dále *Seznam měst Evropy a Sovětského svazu s počtem obyvatel nad 25 000* a *Seznam měst světa s počtem obyvatel nad 100 000*, *Seznam názvů států a zemí světa*, *Seznam názvů podmořských tvarů*, *Seznam názvů a výšek nejvýznačnějších hor v rozsahu školního atlasu*, *Seznam názvů a výšek nejvýznačnějších vrcholů v ČSR* atd. Mimo to publikovala různá kartografická díla – mapy pro hospodářské účely i pro veřejnost a školy, atlasy apod. Byly např. zahájeny práce na cyklu 25 map *Poznáváme svět*¹⁵ (vydáván v letech 1960–1991), v němž bylo geografické názvosloví zpracováno podle předpisů výše zmíněné Názvoslovné komise, zvláště podle jejich zásad pro přepis geografických jmen z nelatinských a orientálních písem.

Nově získané statistické údaje, oznámení, rozборы, vysvětlování sporných otázek, návody usnadňující práci redaktorů apod. byly publikovány v tiskovině *Zprávy kartografické informační služby*.

Názvoslovná komise ČÚGK (1971–1985)

Již od 60. let 20. stol. se začala rozvíjet tradice mezinárodní spolupráce při vytváření geografického názvosloví. Významným podnětem pro směřování standardizace na národní úrovni byla v této době 1. mezinárodní konference OSN o standardizaci geografického názvosloví (zkr. UNCISG), která se konala v Ženevě v roce 1967 a v rezoluci č. 4, Národní standardizace, doporučila zřídit v každém státě národní orgán pro geografická jména (doporučení A rezoluce). Určila dále některé ze základních principů pro jejich shromažďování (doporučení B), pro jejich kancelářské zpracování (doporučení C) a pro zpracování národních seznamů geografických jmen (doporučení E).¹⁶

V návaznosti na doporučení výše uvedené konference OSN byla rozhodnutím předsedy Českého úřadu geodetického a kartografického (ČÚGK) Ing. Františka Koubka ze dne 12. srpna 1971 (č. 3800/1971-2) nově zřízena Názvoslovná komise Českého úřadu geodetického a kartografického (NK ČÚGK), která měla být zodpovědná za stanovení geografických názvů (s výjimkou místních jmen ČSR) včetně úpravy a převodu cizích geografických názvů a stanovení jejich užívání na kartografických dílech vydávaných v ČSR.

Podrobnou organizaci a úkoly NK ČÚGK stanovil její Statut ze dne 28. října 1971, č. 4889/1971-2. Komise jako odborný poradní orgán ČÚGK podle něj sestávala z odborných pracovníků resortu ČÚGK, jiných ústředních úřadů, orgánů a institucí, pokud měly zájem na spolupráci v oboru pomístního názvosloví. Členem komise měl být i zástupce Slovenské názvoslovné komise při SÚGK (Slovenský úrad geodézie a kartografie). Sekretariát NK ČÚGK byl zřízen v Kartografii, n. p., Praha, která v té době vykonávala činnost oborového informačního střediska. Od roku 1974 pak byl sekretariát (opatřením ČÚGK č. 6 621 ze dne 16. prosince 1974) umístěn do Geodetického ústavu, n. p., Praha. Tato organizační změna umožnila, aby komise při své práci využívala bohatých fondů Ústředního archivu geodézie a kartografie a postupně se stávala samostatným pracovištěm v rámci ČÚGK.

¹⁵ Nakonec bylo vydáno celkem 30 map, viz <http://www.staremapyceska.cz/50-let-souboru-map-poznavame-svet/>.

¹⁶ Konference UNCISG se konají jednou za 5 let. Poslední se uskutečnila v roce 2017.

Statut komise též obecně určoval úkoly NK ČÚGK. Byla pověřena – jako odborný poradní orgán ČÚGK ve věcech geografického názvosloví užívaného na kartografických dílech vydávaných v ČSR – zejména těmito úkoly¹⁷:

- vypracovávat zásady pro úpravu a převod cizích geografických jmen do češtiny a podle nich tato jména stanovovat,
- spolupracovat při úpravě geografických jmen pro vydávání kartografických děl s organizacemi ČÚGK, ministerstvy a ústředními úřady, geografickými pracovišti Československé akademie věd, vysokými školami a dalšími vědeckými institucemi,
- sledovat pro potřeby ČÚGK způsoby užívání geografického názvosloví na kartografických dílech vydávaných v ČSSR i v zahraničí,
- zpracovávat odborné informace, posudky, návrhy, vysvětlení a zprávy ve věcech geografického názvosloví a doporučovat ČÚGK k vydání publikace v oboru geografického názvosloví,
- spolupracovat při řešení celostátních názvoslovných otázek se slovenskou NK Slovenské správy geodézie a kartografie (SSGK) pro jednotnou úpravu geografického názvosloví v ČSSR,
- metodicky řídit činnost okresních názvoslovných sborů.

Jednalo se o soubor poměrně náročných úkolů vzhledem k problematice i k množství materiálu, který bylo třeba zpracovat. Pokud jde o počet jmen, odhadovalo se, že v té době bylo na území ČSR asi 900 000 pomístních názvů, z nichž asi 400 000 obsahovala Základní mapa (ZM) ČSR 1 : 10 000, a v ostatním světě asi 1 milion jmen, jimiž se dříve nebo později bylo nutno zabývat.

Ustavující schůze NK ČÚGK se konala 29. září 1971 v salonku hotelu Savarin v Praze 1, Na příkopě 10. Jejím předsedou byl jmenován doc. RNDr. Jaromír Demek, DrSc., ředitel Geografického ústavu v Brně, jejím sekretářem PhDr. Ivo Čáslavka, hlavní redaktor Kartografie, n. p., Praha. V počátcích své práce měla komise 24 členů z vysokoškolských pracovišť, ústavů ČSAV, výzkumných ústavů zabývajících se geografii, geodézií a kartografií a některých jiných institucí, popř. ministerstev. Pracovala ve složení: pplk. Ing. Michael Jiras, prof. RNDr. Karel Kuchař, PhDr. Ivan Lutterer, CSc., doc. dr. Jaromír Janka, CSc., doc. Ing. dr. Jaroslav Kovařík, CSc., Ing. Pavel Gallo, Ing. Slavoj Kádner, Marie Marušáková, Ing. Miloslav Jiřinec, JUDr. Olga Vidláková, dr. Karel Keller, dr. Dana Heroldová, dr. Josef Bartůšek, dr. Jiří Horák, dr. Miroslav Roudný, dr. Libuše Olivová, dr. Ludvík Mucha, Ing. Vladimír Lampa, dr. Ondřej Roubík, Ing. Miluše Machanová, Ing. Oldřich Severin, Ing. Bohumil Šídlo, dr. Hana Štusáková a za slovenskou stranu Ing. Dušan Fičor (na ustavující schůzi komise Ing. Zita Marková). Později se v dokumentech ze 70. let minulého století uvádějí jako členové NK ČÚGK: Ing. Aleš Hašek, Marta Kostelníková, prom. hist., dr. Zdeňka Heřmanová-Novotná, dr. Dušan Frič, Ing. František Hronek, Marta Křivánková, prom. hist., dr. Eva Pokorná, dr. Jiří Šima, dr. Jiří Kousal, plk. Ing. František Kučera, Dimitrij Gebauer, Ing. Václav Jiříčný, Ing. Jindřich Tomášek, dr. Pavla Hýčová (dříve Vyskočilová), Ing. Dagmar Čmolíková, dr. Mojmír Hádek, dr. Jaroslav Sládek, Ing. Zdenko Matula (ze slovenského GTKÚ). V prezenčních listinách schůzí NK ČÚGK z první poloviny 80. let figurují jako noví členové komise Ing. Věra Vostřelová, Jaroslav Kolář, prom. geogr., a Ludmila Vodolanová, prom. geogr.¹⁸. Na 38. schůzi NK ČÚGK dne 5. listopadu 1980 byl jako její nový předseda uveden do funkce prof. dr. Václav Král, DrSc. z Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

Činnost komise se rozvíjela v souladu s jejím statutem do nebývalé šíře. Vznikaly normativní předpisy, jimiž se rozuměly jednak směrnice a zásady zpracování geografických

¹⁷ Vlastní náplň činnosti NK ČÚGK a jejího sekretariátu se zpočátku řídila podle Instrukce Ústřední správy Geodézie a kartografie (č. 021 701-2 408/1958) a Ministerstva školství a kultury (č. 18 661 – L) ze dne 10. 7. 1958, o okresních názvoslovných sborech, dále podle Směrnice pro úpravu pomístního názvosloví (výnos ministerstva stavebního průmyslu ze dne 24. 3. 1952 č. 1875/13-měř – 1952), Gramatických pravidel úpravy geografických, zejména místních a pomístních názvů v ČSR (příloha č. II k č. j. 3849/1975-22), Zásad pro provádění úprav a standardizace geografického, zejména pomístního názvosloví v etapě topografických prací při zpracování ZM ČSSR 1 : 10 000 (ČÚGK č. j. 3905-22/1976) a z nich odvozených prozatímních stručných technologických postupů a zásad tvorby a vydávání názvoslovných publikací.

¹⁸ Dr. Ivo Čáslavka, Jaroslav Kolář, prom. geogr., RNDr. Pavla Hýčová a Ludmila Vodolanová, prom. geogr., byli v té době zároveň pracovníky Sekretariátu NK. Pozn.: Tituly se u jednotlivých členů komise uvádějí podle prezenčních listin.

jmen pro mapová díla, jednak seznamy různých druhů těchto jmen, přehledy termínů užívaných v mapách apod.

Celkem vznikly 3 ediční řady, označené písmeny A (standardizovaná jména z území ČSSR), B (standardizovaná jména z území mimo ČSSR) a C (problematika geografického názvosloví, terminologie, informace). Během čtrnáctiletého období fungování komise bylo zpracováno více než deset metodických návodů (nebo se na nich pracovalo), které především stanovovaly způsoby uvádění geografických jmen na mapách, a to jak jmen českých, tak i cizích (např. *Směrnice a návod pro úpravu pomístního názvosloví na území ČSR*, *Směrnice pro úpravu geografického názvosloví a metodický návod*, *Směrnice pro psaní zeměpisných jmen na Mapě světa 1 : 2 500 000*, *Zásady pro používání názvů geomorfologických jednotek na území ČSR v cizojazyčných textech*). Další směrnice se věnovaly formální stránce geografických jmen jako byly *Zásady psaní začátečních písmen v zeměpisných názvech*, *Zásady abecedního řadění*, *Zásady pro tvorbu a užívání geografických a historických jmen* (pro 98 úředních jazyků světa) – vydání se plánovalo na rok 1978 a byly připravovány i další *Zásady*.

Počet seznamů geografických jmen a termínů uváděných v mapách, které buď byly vypracovány, nebo na nichž se v období činnosti komise pracovalo, se podle zápisů ze zasedání komise pohybuje kolem čtyřiceti (některé tituly byly navíc výrazně aktualizovány). Jména z území Čech, Moravy a Slezska/Československa měly standardizovat např. práce: *Seznam geomorfologických jednotek ČSR*, *Seznam orografických celků a nejdůležitějších výšek ČSSR*, *Seznam hlavních vodních toků a ploch ČSSR*, *Geomorfologické jednotky ČSSR*; jména z jiných území obsahoval např. *Seznam názvů států a zemí světa* (vícejazyčný), *Seznam názvů geografických objektů v arabských státech*, *Seznam jmen států a jejich územních částí s přílohovou třibarevnou mapou v měřítku 1 : 40 000 000*, *Seznam geografických jmen Číny* (text i v pinyin), *Geografická jména Turecka*, *Rejstřík Mapy světa 1 : 2 500 000 jako základ mezinárodního Atlasu světa 1 : 2 500 000* atd. Pracovalo se též na publikaci *Názvy mimozemských topografických objektů*.

Termínům užívaným v mapových dílech se věnovaly např. *Mezinárodní slovník geografických termínů, využívaných v mapách*, *Seznam zeměpisných zkratk užívaných na mapách*, *Slovník technických termínů užívaných OSN při standardizaci geografického názvosloví*.

Jak ukázala rešerše, je dnes k dispozici v tištěné podobě jen nepatrný zlomek prací, kterými se NK ČÚGK od počátku 70. let do roku 1985 zabývala. V knihovnách se podařilo vyhledat tyto tituly: *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky* (Praha 1973), *Chráněná území přírody ČSSR*, Praha 1976 (dále též 1982 a 1988), *Jména států a vyšších správních jednotek*, Praha 1982 (dále jako *Jména států a jejich územních částí*, Praha – Bratislava 1988, Praha 1993, *Vžitá česká vlastní jména geografická = Spisok obščeprijatych češskich geografičeskich sobstvennych imen = The List of Current Czech Geographic Proper Names*, Praha 1981, *Změněná cizí vlastní geografická jména = Spisok izmenenij čužich sobstvennych geografičeskich nazvanij = The list of changed foreign geographical names*, Praha – Bratislava 1986 a *Toponymický návod na používanie geografických názvov z územia Československej socialistickej republiky*, Praha – Bratislava 1987.

V 80. letech měla komise vydávat 2x ročně informační tiskovinu *Názvoslovné informace*. V roce 1986 se však v Zápisu o odevzdání a převzetí funkce vedoucího útvaru 84160 (dr. Ivo Čáslavka, odcházející vedoucí Sekretariátu NK a tajemník NK, předával funkci ing. Karlu Lihmovi) uvádí, že se na úkolu pro nedostatek pracovní kapacity a nejasnost pracovní náplně na úseku standardizace geografického názvosloví nepracovalo. Jejího vydávání se od roku 1988 ujal Slovenský úrad geodézie a kartografie. Vycházela v Bratislavě, pod názvem *Názvoslovné informácie* v ediční řadě C.

V souvislosti s tvorbou seznamů jmen a map z území cizích států je nutno poukázat na skutečnost, že komise vypracovala tabulky přepisu názvů z nelatinkových abeced (např. z národních forem azbuky a z čínského písma v systému pinyin) a řešila i otázky zápisu českých jmen v mezinárodních kartografických dílech atd.

Jednou z nejdůležitějších součástí práce komise byla standardizace geografických jmen pro mapová díla. Komise se kupř. důkladně zabývala názvoslovím pro *Mapu světa*

1 : 2 500 000 a vytvořila pro tuto mapu rejstřík geografických jmen (viz též výše). Mapa, která vznikla ve spolupráci se socialistickými státy, členy 7. a 8. regionální skupiny OSN (Bulharsko, Československo, Maďarsko, Polsko, Rumunsko¹⁹, Sovětský svaz) spolu s Německou demokratickou republikou, měla být vydána do roku 1973. Do konce roku 1971 bylo podle zápisů ze schůzí NK ČÚGK publikováno 80,5 % celého díla, tj. 211 listů z 262.

Pokud jde o standardizaci hlavních pomístních jmen ZM ČSR, řídila se komise principy sepsanými v *Návodu pro úpravu geografického názvosloví* a směrnicemi *Zásady pro činnost okresních názvoslovných sborů*. V roce 1975 byly ukončeny práce na standardizaci hlavních pomístních jmen v rozsahu ZM ČSSR 1 : 50 000, na jejichž 14 mapových listech bylo uvedeno na 30 000 standardizovaných geografických jmen z celého území ČSR. Od roku 1976 se průběžně každoročně prováděla standardizace pomístních jmen na ZM ČSSR 1 : 10 000 v návaznosti na zpracování ZM ČSSR 1 : 25 000. Standardizovaná pomístní jména byla uváděna v mapách a mimo to zpracovávána v seznamech uspořádaných podle obcí a mapových listů.

Zaměření některých témat řešených NK ČÚGK odráží skutečnost, že její činnost nadále vycházela z mezinárodně přijatých doporučení celosvětových konferencí OSN o standardizaci geografického názvosloví. Jejich rezoluce často plnily a do současnosti plní funkci metodických návodů pro řešení jednotlivých problémů spojených se standardizací geografického názvosloví na celém světě. V období fungování NK ČÚGK se konaly tři konference OSN, a to v Londýně (1972), v Aténách (1977) a v Teheránu (1982). V mezidobí mezi těmito celosvětovými konferencemi se daná problematika projednávala na schůzích čtrnácti lingvisticko-geografických regionálních skupin OSN. ČSSR byla členem 7. regionální skupiny (státy východní, střední a jihovýchodní Evropy) spolu s Bulharskem, Maďarskem, Polskem a Jugoslávií (srov. pozn. 14).

Za čtrnáct let působení NK ČÚGK se konalo celkem 44 schůzí, tedy každý rok se komise scházela třikrát až čtyřikrát. Poslední 44. zasedání komise se uskutečnilo 28. listopadu 1985. Zápis z tohoto jednání nenaznačuje, že by se předpokládalo ukončení její další činnosti. Jednalo se na ní mimo jiné o práci plánovanou na další léta (publikace, kartografická díla) nebo o plánu činnosti resortu ČÚGK na léta 1986–1990. Náhlé ukončení práce komise se proto jeví jako překvapivé.

Práce Sekretariátu NK ČÚGK/ČÚZK a Názvoslovné komise ČÚZK (1985 – po současnost)

Po zániku NK ČÚGK pokračovali v práci na standardizaci geografických jmen členové nového oddělení GKP – Sekretariátu Názvoslovné komise ČÚGK, od roku 1993 Sekretariátu Názvoslovné komise ČÚZK²⁰ (dále jen SNK). Museli se vypořádat s úpravami postupu národní standardizace geografického názvosloví v ČR, a to na základě řady nových právních předpisů schválených převážně v letech 1992–1996 (a později novelizovaných) a také po vzniku nového státu, České republiky, 1. ledna 1993.

Významnou část působnosti SNK představovalo vydávání neperiodických názvoslovných publikací. Do roku 1997, kdy byla obnovena činnost Názvoslovné komise při Českém úřadu zeměměřickém a katastrálním, vyšly tiskem v ediční řadě „Geografické názvoslovné seznamy OSN-ČSSR (ČR)“ tyto tituly: *Změněná cizí vlastní jména geografická* (Praha 1986), *Toponymický návod na používání geografických názvů z území ČSSR* (Bratislava – Praha 1987), *Mezinárodní slovník geografických termínů užívaných na obecně geografických mapách* (Praha Bratislava 1991), *Jména států a vyšších správních jednotek* (Praha 1993), *Geografické názvy České a Slovenské Federativní Republiky* (Bratislava – Praha 1990), *Vyšší geomorfologické jednotky ČR* (Praha 1996). A dále mimo uvedenou ediční řadu: *Toponymic Guidelines of the Czech Republic* (Prague 1997).

¹⁹ Jako člen 7. regionální skupiny se uvádí v nejstarších dokumentech UNGEGN. O členství v uvedené skupině požádalo znovu v roce 2017. V 7. regionální skupině byla zpočátku zastoupena Jugoslávie, viz též <http://ecseed.zrc-sazu.si/Divisiondata.aspx>.

²⁰ Český úřad geodetický a kartografický (ČÚGK) existoval od 1. 1. 1969 do 31. 12. 1992. Od 1. 1. 1993 byl zřízen Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK).

Viditelně šlo v některých případech o publikace, na kterých pracovala NK ČÚGK již před rokem 1985.

Po dlouholeté přestávce v aktivní činnosti NK ČÚGK od druhé poloviny 80. let byl v roce 1997 vydán nový statut názvoslovné komise (Statut NK ČÚZK ze dne 25. března 1997, č. j. ČÚZK 1319/1997-22), který stanovil základní pravidla její práce. Šlo o zásadní krok směrem k obnovení její činnosti. Na základě tohoto Statutu byl jako nový předseda komise jmenován přední český onomastik prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc., z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jejím tajemníkem se podle Statutu stal vedoucí SNK, PhDr. Pavel Boháč, který jako jediný pokračoval v dosavadní práci i v nově jmenované komisi. Následně byli jmenováni další členové komise až do konečného počtu 19 osob (RNDr. Tomáš Beránek, CSc., doc. RNDr. Milan V. Drápela, CSc., Ing. Jiří Halásek, RNDr. Martin Holý, Ing. Bohumil Janeček, Ing. Petr Janský, CSc., RNDr. Jan Ježek, Ing. Anton Kozák, Ing. Vladimír Lariš, Ing. Daniela Lešková, CSc., PhDr. Vladimír Liščák, CSc., Ing. Pavel Loskot, PhDr. Jitka Malenínská, doc. PhDr. Eva Semotanová, DrSc., Ph.D., Mgr. Aleš Šmíd, Mgr. Pavel Vaniš a Ing. Jiří Zika).

Komise byla sestavena tak, aby její složení co nejlépe odpovídalo aktuálním potřebám standardizace (zastoupení nových institucí).

NK ČÚZK se pravidelně schází od roku 2001. Postupně se ustálil i způsob její práce. Plenární jednání se konají 4x ročně a mimo to byly založeny pracovní skupiny pro řešení jednotlivých okruhů problémů. Některé z nich pracují nepřetržitě (pracovní skupina pro jména států a pro exonyma), jiné vznikají na pomoc autorům názvoslovných seznamů (např. pracovní skupina pro jména moří a jména mezinárodních území v roce 2012; skupina pro slovník toponymické terminologie v roce 2010; pracovní skupiny zabývající se tvorbou jazykových pravidel pro standardizaci geografických jmen v letech 2013 a 2014). Pracuje také skupina pro historická jména z území ČR, která excerpuje archiv SNK a vybrané mapy. V roce 2014 byla činná pracovní skupina, která se věnovala koncepci rozvoje standardizace v letech 2015–2020.

Činnost komise se řídí koncepcí a ročními pracovními plány. Vrátila se cíleně k programovému zaměření obsahově podobnému pracovní náplni předcházejících komisí. Má však zajistit lepší a kvalitnější prezentaci výsledků na národní i mezinárodní úrovni, a to v oblastech:

- tvorby technických předpisů ČÚZK stanovujících zásady pro standardizaci geografických jmen,
- vlastní standardizace geografických jmen státních mapových děl středních měřítek, resp. map územních celků a správního rozdělení,
- vydávání edice názvoslovných publikací „Geografické názvoslovné seznamy OSN-ČR“.

Komise se zabývá zejména stanovováním zásad pro standardizaci geografických jmen a vlastní standardizací geografických jmen. Nejvýznamnějším okamžikem v historii stanovení geografických jmen na národní úrovni bylo dokončení standardizace hlavních pomístních názvů pro ZM ČR 1 : 10 000 pro celé území našeho státu v roce 2002, všechna standardizovaná anoikonyma i nestandardizovaná oikonyma byla doplněna do aplikace nad databází Geonames v roce 2005. Projekt na vyhotovení databáze a aplikace pro evidenci geografických jmen (Geonames) byl připraven a realizován v roce 1996. V následujícím roce byla uvedená databáze v prostředí GIS (geograficko-informačního systému) naplněna prvními standardizovanými pomístními jmény a dalšími informacemi o těchto jménech. Byla to jména zpočátku jen z 56 listů ZM 10. Jména takto uložená začala sloužit nejen pro evidenci, ale přímo i pro tisk mapy 1 : 10 000. Od roku 2005 se pomístní názvosloví ve spolupráci s obecními úřady i jinými institucemi aktualizuje v přibližně pětiletých intervalech a průběžně se standardizují nově zjištěná pomístní jména (jména vyšetřená v terénu topografy pracovišť odboru ZABAGED® (Základní báze geografických dat České republiky). Od roku 2005 se

dalším zdrojem názvoslovných dat staly aktualizované seznamy geografických jmen, které jsou součástí elaborátu vznikajícího při obnově katastrální mapy.

Aktualizace²¹ se dnes týká zejména pomístních jmen vedených v aplikaci geografických názvů Geonames (založené v roce 1996 a udržované pracovníky SNK) a následně i v digitálních a tištěných verzích ZM ČR. Standardizace geografických jmen – sídelních i nesídelních – probíhá nadále pro území mimo Českou republiku a týká se jmen států a jejich územních částí, exonym aj.

Podstatnou část náplně činnosti NK ČÚZK představuje zpracování a vydávání odborných publikací nebo jejich zveřejňování na internetových stránkách ČÚZK. V řadě „Geografické názvoslovné seznamy OSN-ČR“ byly po roce 2000 vydány následující tituly: *Geografická jména České republiky* (2002), *Jména států a jejich vybraných územních částí* (2005), *Index českých exonym* (2006, 2. rozšířené a aktualizované vydání 2011), *Jména států a jejich územních částí* (2009), *Česká jména moří a mezinárodních území* (2015) a *Geografická jména České republiky* (2. rozšířené a pozměněné vydání 2016). Dále byly vydány *Toponymic Guidelines of the Czech Republic* (2007), *Slovník toponymické terminologie používané při standardizaci geografických jmen* (2013), *Jazyková pravidla pro standardizaci jmen nesídelních geografických objektů z území České republiky* (2015) a *Jazyková pravidla pro standardizaci jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku* (2016).

Od roku 2013 vycházejí publikace ve formátu PDF pro snadnější vyhledávání jmen a dalších údajů (*Česká jména moří a mezinárodních území*, 2014), některé publikace již nemají tištěné vydání.

V roce 2014 byla SNK na základě publikací názvoslovné komise vytvořena počítačová internetová aplikace *Jména světa*. Obsahuje česká jména oceánů, moří, jejich částí, podmořských útvarů a mořských proudů, dále česká jména v Arktidě a Antarktidě a také jména států a jejich územních částí. Aplikace bude nadále doplňována; je přístupná na webové stránce ČÚZK <http://jmenasveta.cuzk.cz>. V testovacím provozu je od konce roku 2016 nejmladší databáze geografických názvů *Historická jména ČR*. Data pro ni připravila především pracovní skupina NK ČÚZK pro historická jména ČR excerpcí vybraných knih a starých map. Po spuštění stejnojmenné internetové aplikace do ní bude moci zapisovat nalezená historická geografická jména z území ČR i odborná veřejnost. Aplikace bude propojena i se současnými oikonymy a standardizovanými anoikonymy, která jsou vedena v aplikaci Geonames a veřejně publikována na Geoportálu ČÚZK.

Při své práci NK ČÚZK stále vychází z příslušných doporučení daných mezinárodními konferencemi OSN o standardizaci geografického názvosloví (UNCSGN), které se konají (od roku 1967) jednou za 5 let a jichž se účastní i zástupci NK ČÚZK. Poslední konference se uskutečnila v srpnu 2017 v sídle OSN v New Yorku a ČR zastupovala pracovnice SNK Bc. Klára Steinerová. Názvoslovná komise se zapojuje rovněž do práce Skupiny expertů pro geografické názvosloví při OSN (United Nations Group of Experts on Geographical Names, zkráceně UNGEGN), která se schází v období mezi konferencemi o standardizaci geografického názvosloví. UNGEGN je jedním ze stálých expertních orgánů ECOSOC (Ekonomické a sociální rady OSN). Naposledy se zasedání této skupiny expertů konalo v roce 2016 v Bangkoku a zúčastnil se ho předseda NK ČÚZK dr. Vladimír Liščák. V rámci UNGEGN je NK ČÚZK od roku 1993 členem regionální lingvisticko-geografické divize expertů OSN pro geografické názvosloví. Této divizi s názvem „Divize pro východní, střední a jihovýchodní Evropu“ (East Central and South-East Europe Division – ECSEED) předsedala Názvoslovná

²¹ Do konce 90. let minulého století byla databáze doplňována z tzv. „kyvadlových map“, zasílaných sekretariátu NK jednotlivými katastrálními úřady. Později byla data aktualizována jednak prostřednictvím obnovy katastrální mapy a jednak sběrem jmen v terénu (ZABAGED®). V letech 2005–2009 byly obeslány všechny obce na území ČR a požádány o spolupráci při aktualizaci a doplnění geografických (pomístních) jmen pro území obce. Většina obcí zaslala zpět upravené seznamy jmen a jména umístila i na mapových podkladech. Od roku 2000 byla do databáze doplňována nově i jména získaná při pozemkových úpravách. Od roku 2000 se z Geonames začaly tisknout i mapy v měřítku 1 : 10 000 a později i 1 : 25 000, data používaly i mapy 1 : 50 000. Databáze Geonames byla prvotně naplněna v říjnu 2005 pro celé území ČR, zároveň u části dat již proběhla i první aktualizace, protože územní postup aktualizace nebylo vhodné zastavit. Největší změnou prošla databáze Geonames v roce 2009, kdy do ní byla integrována data z terénního výzkumu (ZABAGED®).

komise ČÚZK na základě pověření ČÚZK v letech 2002–2007. Činnosti divize se NK ČÚZK aktivně účastní, byla zastoupena i na jejích posledních společných jednáních v roce 2015 v Lublani a 2017 v New Yorku. NK se podílí i na přípravě dalšího jednání divize v Bratislavě v roce 2019. V letech 2003 a 2007 zorganizoval SNK v Praze sedmnácté a osmnácté zasedání uvedené lingvisticko-geografické divize OSN, obě spojená se zasedáními Pracovní skupiny OSN pro exonyma (UNGEGN Working Group on Exonyms). V činnosti Pracovní skupiny OSN pro exonyma je NK ČÚZK stále aktivní, devatenácté setkání skupiny v roce 2017 organizoval po deseti letech SNK opět v Praze. Komise spolupracuje i s dalšími pracovními skupinami UNGEGN (pro romanizační systémy – Working Group on Romanization Systems, a také se skupinou pro datové soubory a soupisy jmen – Working Group on Toponymic Data Files and Gazetteers).

Od roku 2013 probíhají pravidelně i společná jednání se zástupci názvoslovných komisí sousedících západoslovanských států, Polska a Slovenska (v roce 2016 se uskutečnilo čtvrté společné jednání v Praze, páté setkání proběhlo v dubnu roku 2018 ve Varšavě). Na podzim 2016 se tajemnice NK ČÚZK Irena Švehlová zúčastnila jako host 140. jednání všech německy hovořících států (StAGN) ve Frankfurtu nad Mohanem, kde informovala o práci NK ČÚZK a navázala kontakty se zástupci názvoslovných komisí sousedních států s německým úředním jazykem. V roce 2018 byla přítomna i 99. jednání rakouské Arbeitsgemeinschaft für Kartographische Ortsnamenkunde (AKO), kde rovněž navázala kontakty a informovala o standardizaci na území ČR a práci NK ČÚZK.²²

Pro úplnost je třeba zmínit, že SNK též řeší různé telefonické nebo písemné dotazy, a to většinou formou odborných rešerší, jejichž počet dosahuje asi 50 ročně. Nejnáročnější byla rešerše k jednoslovnému pojmenování České republiky, tedy Česko, pro sedmé veřejné slyšení Senátu ČR v roce 2004 a také expertiza k jednoslovnému označování Česka v databázích OSN ve všech sedmi oficiálních jednacích jazycích OSN, která byla připravena v roce 2016 podle požadavku Ministerstva zahraničních věcí ČR.

V současnosti (na počátku roku 2018) má NK ČÚZK 17 členů. Členy komise jsou dílem zástupci ministerstev a dílem zástupci univerzit a jiných vědeckých pracovišť. Komise pracuje v tomto složení: předsedou komise je od roku 2010 PhDr. Vladimír Liščák, CSc. z Orientálního ústavu AV ČR, v. v. i., PhDr. Pavla Boháče ve funkci tajemníka komise nahradila od roku 2013 Irena Švehlová, prom. fil. a hist.; členy komise jsou RNDr. Tomáš Beránek, CSc., PhDr. Pavel Boháč, Mgr. Michaela Boháčová, Ph.D., Ing. Jiří Halásek, PhDr. Dana Hamerníková, PhDr. Milan Harvalík, Ph.D., Mgr. Zdeněk Hošek, Ing. Bohumil Janeček, Ing. Petr Janský, CSc., Ing. Tomáš Marek, Mgr. Rudolf Rys, Ph.D., Mgr. Pavel Šára, PhDr. Robert Šimůnek, Ph.D., Ing. Ladislav Šisler a RNDr. Jiří Tomeš, Ph.D.

Komise spolupracuje s řadou odborníků (mj. z Terminologické komise ČÚZK), dále s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Českým statistickým úřadem i s Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, s nimiž spoluvytváří jednotný číselník států se standardizovanými českými jmény a kódy podle ISO 3166²³.

Pro zaměření činnosti NK ČÚZK v následujících letech zpracovala komise v roce 2015 koncepční návrh *Výhled v oblasti standardizace geografických jmen v České republice v letech 2016 – 2020*, schválený ČÚZK dne 29. ledna 2016 č. j. ČÚZK-01919/2016-22.

Závěrem

Sto let od vzniku první názvoslovné komise bylo naplněno trpělivým a soustavným sběrem geografických jmen, jejich vědeckým zpracováním a v neposlední řadě i jejich zpřístupňováním zájemcům – odborníkům i laikům. Řadu let se řídíme i v Česku doporučeními organizace UNGEGN, která konstatuje, že „Geografické názvy v sobě obsahují kulturu

²² SNK v rámci úřadu i jinak spolupracuje s mnoha státy a účastní se různých mezinárodních projektů. Z nich můžeme jmenovat projekt INSPIRE (od r. 2012), EuroGeoNames (od roku 2009), European Local Framework (data zveřejněna v roce 2016).

²³ ISO – International Organization for Standardization – je mezinárodní organizace zabývající se tvorbou norem. Názvy všech jejích norem začínají písmeny ISO. Standard číslo 3166 definuje kódy států a závislých oblastí.

minulosti, odkazují na kulturní dědictví i na ráz území. Používání náležitého jednotného geografického názvosloví je přínosem pro místní, národní i mezinárodní komunity zapojené do obchodu a výměny zboží, sčítání obyvatel a tvorby národní statistiky, vlastnických práv a katastru, rozvoje komunitního a regionálního plánování, environmentálního managementu pátracích operací...²⁴

---

²⁴ https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEEN/docs/pdf/UNGEEN_Broschure_cz.pdf.

Přílohy

Vzpomínky na práci Názvoslovné komise

Ing. Dušan Fičor

Spomienky na pôsobenie v Názvoslovné komisi Českého úřadu geodetického a kartografického

Členom Názvoslovné komise ČÚZK (ďalej len „NK“) som sa stal roku 1972 na základe návrhu vtedajšieho Slovenského úradu geodézie a kartografie (ďalej len „SÚGK“) ako zástupca rezortu geodézie a kartografie, vtedy ešte Slovenskej socialistickej republiky. Vzájomné paritné zastúpenie oboch partnerských komisií, resp. rezortov geodézie a kartografie bolo zabezpečené zo strany ČÚGK dr. Ivom Čáslavkom, vtedajším dlhoročným tajomníkom NK. Členom NK som bol v období 1972–1989. Spomínam si, ako mi moja predchodkyňa Ing. Zita Mareková, ktorá sa pred odchodom z SÚGK zúčastnila veľkolepého ustanovujúceho zasadnutia NK a potom ešte 1 – 2 pracovných zasadnutí, aby som sa pripravil na rokovania vedené na vysokej odbornej úrovni. Na mňa, mladého kartografa s trojročnou praxou, ktorý sa len oboznamoval s vydavateľskou činnosťou celého rezortu to zapôsobilo veľmi motivačne. Moje členstvo v NK bolo ukončené v dôsledku zmeny pracovného zaradenia, keďže v októbri 1989 som nastúpil na funkciu riaditeľa bývalej Slovenskej kartografie, š. p. Nahradila ma Ing. Gabriela Pavlíková, ktorá prevzala po mne referát na SÚGK.

Prvé roky som chodil na zasadania NK s veľkým rešpektom, lebo o štandardizácii geografického názvoslovnia som nevedel prakticky nič, najmä „vďaka“ študijným plánom na oboch vysokých školách (t. j. Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, kde som začínal, ako aj na Českom vysokom učení technickom, kde som končil), lebo žiadna z nich nemala ani hodinu prednášky na takúto tému.

Pravdepodobne zanietenosť tajomníka NK Dr. Čáslavku, s akou pripravoval zasadania, ako obhajoval predkladané materiály pred jazykovedcami, geografmi, historikmi a ďalšími naslovovzatými odborníkmi, hlavne potrebu ich spracovania a vydania, nie len pre kartografickú prax, ale aj pre širokú verejnosť ma dovedla k presvedčeniu, že som urobil ten správny krok na mojej profesionálnej dráhe, ak som prijal na SÚGK túto agendu. Dôležitosť zasadnutí NK umocňovalo aj miesto ich konania. Neboli to zasadačky v Technickom múzeu, ani v „Šulcárne“, kde sídlila Kartografie, n. p., ale bol to salónik Savarin v neďalekom hoteli Belvedere s bohatým občerstvením (spravidla ruské vajíčko alebo obložené chlebíčky, káva, čaj a minerálka). Na tomto mieste sa konali zasadania NK niekoľko rokov dovtedy, až sa sekretariát NK presťahoval do Ústredného archívu geodézie a kartografie na Dražického náměstí (rok si nepamätám), kde bola réžia zasadnutí o poznanie úspornejšia.

Pán Čáslavka, ktorý, ako som sa dozvedel, bol nejaký čas aj hlavným redaktorom kartografického vydavateľstva, bol podľa môjho názoru správnu voľbou na funkciu tajomníka NK, pretože svoje ambície a všetku energiu sústredil na názvoslovie, čo bolo zárukou aktívnej činnosti nielen sekretariátu, ale aj celej NK. Bol energický a charizmatik a taký bol aj prvý predseda NK prof. Demek, ako riaditeľ Geografického ústavu ČSAV v Brne. Oni dvaja boli v mojich očiach ideálna dvojica na čele NK, ktorá mohla činnosť úspešne riadiť a docieľiť aj hmatateľné výsledky. Zasadania komisie, pokiaľ si pamätám, boli 2 – 3 za rok, zakaždým uzavreté jasnými závermi a s úlohami do ďalšieho zasadania, najmä pre pracovníkov sekretariátu NK. „Domáce úlohy“ dostávali niekedy aj jazykovedci, geografi, príp. historici,

ak sa počas rokovania „narazilo“ na odborný problém, ktorý si vyžadoval dodatočné štúdium podkladov. Tento systém práce, či fungovania NK sa mi veľmi zapáčil a ako podpredseda komisie som ho taktiež presadil v NK SÚGK.

Z ďalších členov NK si jasnejšie spomínam len na jazykovedcov prof. Ivana Lutterera a PhDr. Libušu Olivovou, CSc., na geografa Doc. Dr. Ludvíka Muchu, CSc., na kartografov prof. Ing. Jaroslava Kovaříka, CSc. (bol mojím pedagógom), Ing. Bohumila Šidla i Ing. Vladimíra Lampu. Snáď najviac si spomínam na Ing. Aleša Haška a PhDr. Ondřeja Roubíka, s ktorými som absolvoval aj niekoľko zahraničných služobných ciest. Všetci menovaní vrátane Dr. Hany Štusákovéj boli tí, ktorých prítomnosť na zasadaniach NK bola vždy evidentná. (Prosím o prepáčenie, ak som akademické tituly menovaných nenapísal správne alebo úplne.)

V prvých rokoch existencie NK bolo treba činnosť zamerať na najdôležitejšie úlohy, ktoré vyplývali jak z domácich, resp. rezortných potrieb, tak aj zo zahraničných potrieb, resp. medzinárodných záväzkov. Pre Základní mapu ČSSR 1 : 50 000 bolo treba zrevidovať názvoslovie a rovnako aj pre paralelne vydávanú Vodohospodářskou mapu ČSSR 1 : 50 000. Geografická verejnosť volala po štandardizácii názvov vyšších geomorfologických jednotiek. Voči zahraničiu bolo treba naplniť záväzky vyplývajúce zo záverov I. konferencie OSN o štandardizácii geografického názvoslovía (Ženeva 1967) a II. konferencie OSN (Londýn 1972) a to najmä zostaviť a vydať zoznam štátov sveta a zoznam českých exonym geografických objektov sveta.

Do plánu činnosti NK sa dostal na niekoľko rokov impozantný projekt medzinárodného slovníka termínov používaných na všeobecnogeografických mapách (ďalej len „MST“), ktorý sa zrodil v hlave Dr. Čáslavku v čase, keď Československo a konkrétne ČÚGK viedol

X. regionálnu, lingvisticko-geografickú skupinu stredná a juhovýchodná Európa. Iniciatívny Dr. Čáslavka vynaložil veľké úsilie, aby presvedčil najprv vedenie ČÚGK a cez neho ostatné zainteresované geodetické služby bývalých socialistických štátov, aby tento projekt prijali a zapojili sa do rozsiahlej spolupráce. Ako je známe, projekt sa úspešne zrealizoval vydaním 7-jazyčného MST v r. 1981.

Rád by som sa pri osobe Dr. Čáslavku ešte pristavil, pretože on bol podľa môjho názoru tou kľúčovou osobnosťou a hnacím motorom NK, a bol do značnej miery aj mojím vzorom. Mal však aj nedostatky, z ktorých som sa ja poučil a zvolil som inú cestu, ako presadiť svoje zábery u „vrchnosti“. Pri všetkej úcte k nemu, nevidel alebo nechcel akceptovať, že nadriadení nemusia zdieľať všetky jeho nápady a názory, najmä vtedy, ak boli nereálne (spomeniem napr. geografické názvy Číny alebo Indie, i ďalšie na prvý pohľad kolosálne zábery, no kapacitne nezvládnuteľné). Istou nevýhodou jeho i NK (opäť z môjho pohľadu) bola tiež skutočnosť, že ČÚGK nemal zastúpenie zodpovedným pracovníkom priamo v NK, čím vznikla nežiaduca informačná a komunikačná medzera medzi úradom a jeho poradným orgánom.

Pokiaľ si spomínam, NK nemala vytvorené stále sekcie, tak ako slovenská NK (1. sekcia pre domáce názvy, 2. sekcia pre zahraničné názvy), preto si neviem spomenúť na prerokovanie názvoslovía Základní mapy ČSSR 1 : 10 000, čo bola tiež veľmi náročná, ale potrebná úloha. Pravdepodobne bola na to vytvorená ad hoc pracovná skupina, takže problémy s úpravou názvoslovía tohto štátneho mapového diela sa neprenášali do pléna NK.

Z iniciatívy zástupcov úradov zodpovedných za agendu štandardizácie geografického názvoslovía (menovite Ing. Jindřich Tomášek a Ing. Dušan Fičor) bola v roku 1979 zriadená Koordinačná skupina názvoslovných komisií (ďalej len „KSNK“) zložená zo zástupcov

úradov a tajomníkov oboch NK. Prizývaní boli podľa potreby predsedovia NK, príp. ďalší členovia NK. Úlohou KSNK bolo predovšetkým koordinovať plány činností NK vzhľadom na tvorbu a vydávanie spoločných názvoslovných publikácií, zabezpečiť konečnú redakciu týchto publikácií pred ich schválením, koordinovať tvorbu právnych a interných predpisov z oblasti názvoslovia, zabezpečovať spoločnú prípravu delegátov na konferencie OSN o štandardizácii a na zasadnutia regionálnej lingvisticko-geografickej skupiny OSN. KSNK sa schádzala operatívne 2 – 3 krát do roka striedavo v Prahe a Bratislave. Počas existencie (1979–1991) sa uskutočnilo 20 zasadnutí, avšak zápisy sa uchovali len z 10 zasadnutí. Napriek tomu dá sa z nich vyčítať, že KSNK bola funkčná a výrazne prispela k úspešnému vydaniu 5 spoločných názvoslovných publikácií v spoločnej edícii „Geografické názvoslovné zoznamy OSN – ČSSR“, ktorej zásady pretrvali do dnešných dní. Podľa jednotnej koncepcie sa spracovali aj interné predpisy, menovite Smernica na štandardizáciu geografického názvoslovia a podrobnejší Metodický návod., aj keď národné verzie predpisov sa v detailoch odlišovali. Zámer KSNK v oblasti predpisov – dosiahnuť všeobecnú právnu záväznosť používania výsledkov štandardizácie – sa žiaľ podarilo realizovať len SÚGK (aj keď v tom čase len čiastočne) zakomponovaním záväznosti na všetky vydané kartografické diela do ustanovení vyhlášky č. 52/1985 Zb., ktorou sa novelizovala vyhláška č. 81/1973 Zb. o vykonávaní geodetických a kartografických prác a o kartografických dielach.

KSNK zohrala hlavnú úlohu aj pri riešení súladu názvov hraničných vodných tokov na česko – slovensko – poľskej štátnej hranici. S takouto požiadavkou sa v roku 1987 obrátilo bývalé Federálne ministerstvo vnútra na rezorty geodézie a kartografie.

Rozdelením ČSFR zanikla spolupráca rezortov geodézie a kartografie v oblasti štandardizácie geografického názvoslovia, tiež činnosť KSNK, ako aj vzájomné zastúpenie NK pozvoľna „išlo do stratena“. V nových politických pomeroch sa spolupráca už neobnovila.

V Bratislave – Devínskej Novej Vsi,
dňa 23. februára 2017

doc. Ing. Miroslav Mikšovský, CSc.

Případ Danzig – Vzpomínka na dr. Čáslavku

V roce 1976 si u Kartografie Praha, n. p., objednaly Československé aerolinie zpracování a tisk letecké pásové mapy, na níž by byly zobrazeny letecké spoje, na nichž létala letadla Československých aerolinií.

Mapa byla koncipována jako oboustranná, tj. na přední straně kromě obálky s poutačem na ČSA byla zobrazena mapa Evropy, na zadní straně pak přehledná mapa světa. Protože mapa byla určena především pro cizince, bylo rozhodnuto, aby veškeré texty v mapě vč. názvosloví byly uvedeny v angličtině.

Na mapu byl zpracován jednoduchý projekt a ihned poté se přistoupilo k její výrobě. Texty si dodaly ČSA, názvosloví zpracovávaly redakční složky Kartografie Praha, n. p. Práce probíhaly normálně až do nátisku, kdy při jeho revizi před tiskem byla zjištěna nesrovnalost v uvedení jména Gdaňsk – na jedné z obou map bylo uvedeno Gdaňsk, na druhé Danzig. Redaktor, který věc řešil, se vzhledem k tomu, že celé dílo bylo koncipováno v angličtině, přiklonil k názvosloví uvedenému v Times atlasu (nejvýznamnější dílo britské provenience), tj. Danzig. Jestli si to dobře pamatují, byl tehdy odpovědným redaktorem tohoto díla Petr Hloušek, prom. geogr., imprimatur k tisku pak udělil Dr. Ivo Čáslavka, který v té době vykonával funkci hlavního redaktora podniku.

Podle imprimovaného nátisku byly v polygrafickém provozu podniku provedeny korektury tiskových podkladů a vytištěn celý požadovaný náklad v počtu 300 000 výtisků. Mapy byly pak složeny na požadovaný konečný formát a předány objednavateli, tj. ČSA. Ta pak provedla rozvoz těchto propagačních materiálů na všechna letiště a cestovní kanceláře, v nichž měla zastoupení, tj. prakticky po celém světě.

Po několika dnech zavolal v pozdních večerních hodinách jeden z tajemníků ÚV KSČ tehdejšího předsedu Českého úřadu geodetického a kartografického Ing. Františka Koubka a sdělil mu, že velvyslanectví Polské lidové republiky zaslalo nótu, v níž protestuje proti uvádění názvu Danzig pro město Gdaňsk na leteckých pásových mapách ČSA. Ing. Koubek si tehdy bezodkladně k sobě pozval tehdejšího ředitele Kartografie Praha, n. p., Adolfa Chmelaře a uložil mu vyšetřit a disciplinárně potrestat viníky této skutečnosti. To se také stalo, z funkce hlavního redaktora byl odvolán Dr. Ivo Čáslavka (stal se tehdy vedoucím jemu dříve podřízeného útvaru Kartografická informační služba) a finančně byli kromě něho postiženi i vedoucí redakce map pro veřejnost a příslušný odpovědný redaktor (mám dojem, že podle tehdejších předpisů to bylo na úrovni dvou měsíčních platů).

Kartografie Praha, n. p., tehdy vytiskla po opravě názvu na Gdaňsk celý náklad 300 000 výtisků znovu a předala jej bez jakékoliv úhrady objednavateli, tj. ČSA. ČSA pak musily stáhnout všechny dříve rozeslané výtisky ze všech pracovišť, zajistit jejich spočítání a skartaci a rozeslat na tato pracoviště nově vytištěné mapy; pokud je mi známo, tak ČSA náklady s tím spojené samy uhradily a nepožadovaly na Kartografii Praha, n. p., náhradu nákladů s tím spojených.

Praha, 30. 11. 2017

Vzpomínka na devadesátá léta 20. století v činnosti Návoslovné komise ČÚZK

Návoslovná komise byla zřízena rozhodnutím předsedy tehdejšího Českého úřadu geodetického a kartografického 12. 8. 1971. Podle svého statutu z 25. 3. 1997 je komise poradním orgánem ČÚZK ve věcech standardizace geografického názvosloví užívaného ve státních mapových dílech. Ve své činnosti navazuje na Návoslovnou komisi Českého úřadu geodetického a kartografického, Návoslovnou komisi (kartografickou) při Ústřední správě geodézie a kartografie (od r. 1954, reorganizace v r. 1959), Návoslovnou komisi ministerstva stavebního průmyslu při Státním zeměměřickém a kartografickém ústavu (od r. 1951), Návoslovnou komisi pro pomístní názvosloví při Vojenském zeměpisném ústavu (od r. 1946) a na Komisi pro revizi pomístního názvosloví při Národní radě badatelské (od r. 1931).

Předsedou Návoslovné komise byl od r. 1980 prof. Václav Král, profesor Přírodovědecké fakulty UK, dlouholetým tajemníkem komise pak dr. I. Čáslavka (*Geodetický a kartografický podnik*). Členy Návoslovné komise v té době dále byli Ing. A. Hašek (*ÚSGK*), dr. Z. Heřmanová, dr. J. Horák (*Ústav československých a světových dějin ČSAV*), dr. M. Hrádek, pplk. Ing. M. Jiras (*Vojenský zeměpisný ústav*), Ing. S. Kádner (*Ministerstvo dopravy*), plk. Ing. F. Kučera, prof. I. Lutterer (*Filozofická fakulta UK*), doc. L. Mucha (*Přírodovědecká fakulta UK*), dr. L. Olivová a dr. E. Pokorná (*Ústav pro jazyk český ČSAV*), dr. O. Roubík (*Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický*), Ing. B. Šídlo (*Geodetický a kartografický podnik*), dr. J. Šíma (*Orientální ústav ČSAV*), dr. H. Štusáková (*Geodetický a kartografický podnik*). Jak členové komise postupně vstupovali do důchodového věku, přestávali v komisi zastupovat své zaměstnavatele.

Tajemníkem komise jsem se stal v roce 1989, tehdy jako pracovník Geodetického a kartografického podniku, zároveň jsem pak do roku 2013 vykonával funkci vedoucího sekretariátu komise. Pro zajištění lepší funkčnosti komise jsem v devadesátých letech 20. století považoval za důležité vyřešení personálního obsazení komise, přičemž klíčové pro další existenci a fungování komise bylo nové obsazení funkce jejího předsedy. Potřebnou personální obměnu komise se dlouho nedařilo realizovat, i přes výraznou snahu Ing. Fr. Krušiny, pracovníka ČÚZK, který měl v gesci mj. záležitosti Zeměměřického úřadu. Zájem tehdejšího vedení ČÚZK o činnost komise nebyl velký, na rozdíl od situace na Slovensku, kde činnost tamější Návoslovné komise ze své funkce významně podporoval předseda Úřadu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky doc. I. Horňanský. Až v r. 1997 bylo jednáno s významným českým bohemistou prof. R. Šrámkem z brněnské Masarykovy univerzity, který byl v té době předsedou Onomastické komise Akademie věd ČR. Prof. R. Šrámek se tehdy k učiněné nabídce na jmenování předsedou komise vyslovil kvůli svému pracovnímu vytížení záporně.

Po jmenování doc. J. Šímy předsedou ČÚZK se nicméně dlouho plánovanou obnovu komise na přelomu tisíciletí podařilo realizovat. Vedení úřadu vyzvalo vytipované orgány státní správy a akademické ústavy k návrhu na jmenování jejich zaměstnanců za členy komise, předseda ČÚZK je poté jmenoval a navíc osobně přesvědčil profesora R. Šrámka k převzetí předsednictví komise.

Takto položené základy obnovené komise slouží bez větších změn dodnes. Současný předseda komise dr. V. Liščák se stal členem komise právě v této přelomové etapě její existence a později v jejím vedení úspěšně navázal na svého předchůdce prof. R. Šrámka.

Praha, 27. 4. 2018

Medailonky vybraných členů názvoslovných komisí

RNDr. Břetislav BALATKA, CSc.

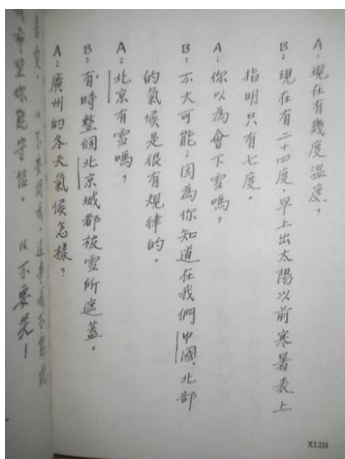
11. ledna 1931 Benešov u Semil

Obor: fyzická geografie

NK: zabýval se geomorfologií území ČR, z jeho podkladů vznikla publikace Vyšší geomorfologické jednotky České republiky.

https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C5%99etislav_Balatka

Dr. Josef BARTUŠEK

1912 – 1974

Obor: orientalistika, sinologie, vietnamistika

NK: člen (v 70. letech 20. stol.)

<https://www.lib.cas.cz/aleph-google/KNA01/00033/42/000334260.html>

brigádní gen. PhDr. Antonín BASL

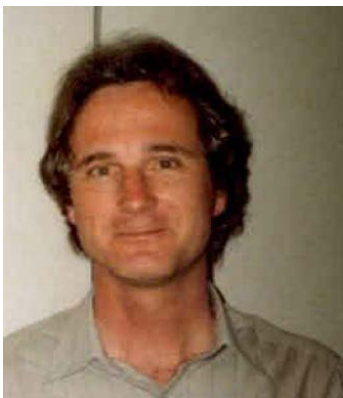
1. září 1889 Praha – 4. dubna 1937 Praha

Obor: geografie, historie; voják

NK: člen (1934)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Basl

PhDr. Pavel BOHÁČ

30. července 1959 Praha

Obor: archivnictví, standardizace názvosloví

NK: tajemník (1991–2013), člen (2016 – dosud)

vedoucí Sekretariátu NK (1991–2013)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=978>

PhDr. Ivo ČÁSLAVKA

6. května 1922 Praha – 25. dubna 1988 Praha

Obor: historie, geografie a národopis

NK: tajemník (1971–1986)

vedoucí Sekretariátu NK (1971–1986)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=195>

Ing. Dagmar ČMOLÍKOVÁ

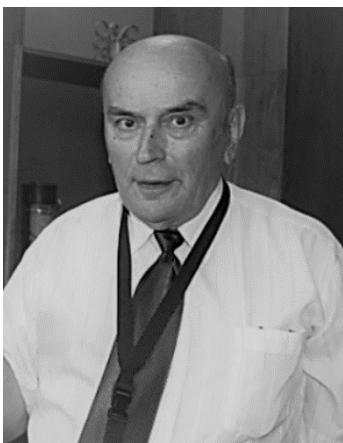
1. června 1930 Ostrava – 5. září 1990 (Praha?)

Obor: geodézie, kartografie

NK: členka (v 70. letech 20. stol.)

<http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/cisla/Rok199104.pdf>
(str. 86)

prof. RNDr. Jaromír DEMEK

14. srpna 1930 Sokolnice – 5. února 2017 Brno

Obor: geografie, geomorfologie

NK: předseda (1971–1980)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarom%C3%ADr_Demek

Doc. RNDr. Milan Václav DRÁPELA, CSc.

21. dubna 1938 – 13. srpna 2018

Obor: kartografie, geografie

NK: člen (2001–2012)

<https://gisportal.cz/zemrel-brnensky-kartograf-doc-drapela/>

Ing. Dušan FIČOR

3. března 1945 Košice (nyní Slovenská republika)

Obor: zeměměřičství, kartografie

NK: člen (v 70. a 80. letech 20. stol.), v současnosti působí v NK ÚGKK SR

http://egako.eu/wp-content/uploads/2016/04/gako_kalendar_2015_1Q_cz_sk.pdf

Dimitrij GEBAUER

13. března 1924 Škvorec (Praha-východ) – 11. října 2014 Škvorec

Obor: zeměměřičství

NK: člen (1971–1972)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=257>

doc. RNDr. Čeněk HARVALÍK, CSc.

8. ledna 1919 – datum úmrtí není známo

Obor: geografická kartografie

NK: tajemník (1952–1954)

https://aleph.nkp.cz/F/7DUJD4FBTYIMK5P7AR7SYIVY-MMHBE8H2NIXULRV2HXUMKH73CF-50510?func=full-set-set&set_number=221611&set_entry=000001&format=999

PhDr. Milan HARVALÍK, Ph.D.

16. srpna 1970 Hořovice

Obor: onomastika, dialektologie, lingvistika

NK: člen (2004 – dosud)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Milan_Harval%C3%ADk

Ing. Aleš HAŠEK

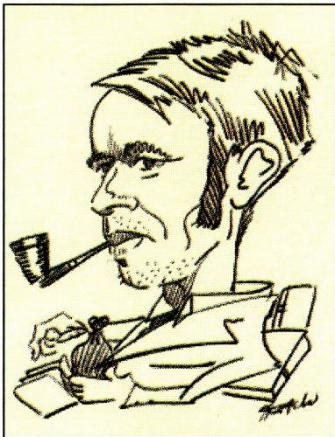
26. května 1931 Strážnice na Moravě – 24. května 2012
Praha

Obor: kartografie

NK: člen (v 70. letech 20. stol.)

<http://zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=75>

JUDr. PhDr. Ivan HONL

Dr. Ivan Honl

24. ledna 1898 Praha – 27. února 1984 Praha

Obor: topografie a kartografie, vojenský zeměpis spoluautor
dějin zeměměřictví a vojenství

NK: tajemník řady názvoslovných komisí (od roku 1919 mini-
málně do roku 1957)

<https://biblio.hiu.cas.cz/documents/126966?locale=cs>

prof. PhDr. Bohuslav HORÁK, DrSc.

1. března 1881 Cheb – 26. prosince 1960 Praha

Obor: historická geografie, dějiny zeměpisu, historická etno-
logie

NK: předseda (1931–1937)

http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=6547

PhDr. Jiří Václav HORÁK

21. dubna 1916 v Praze – 3. září 2001

Obor: historická geografie, historie, kartografie, překlady z němčiny

NK: člen (1971 – asi 1980)

<https://biblio.hiu.cas.cz/documents/110721?locale=cs>

brigádní gen. in memoriam Josef CHURAVÝ

27. října 1894 Olomouc – 30. června 1942 v Praze

Jako zástupce velitele Vojenského zeměpisného ústavu se zasloužil o ukrytí výsledků dvacetileté práce VZÚ. Již od podzimu 1938 jeho příslušníci zhotovovali a ukryvali kopie a duplikáty geodetických a kartografických podkladů, map. Podle ústních informací se jednalo o 25 nákladních aut podkladů, techniky. Mezi ukrytými dokumenty byly i výsledky práce NK zaniklé v roce 1939.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Churav%C3%BD

https://www.vozesl.cz/osobni_kronika.php?a=churavy_josef

doc. RNDr. Jaromír JANKA, CSc.

19. srpna 1908 Praha – 28. ledna 1976

Obor: zeměpis, topografie, geografie, kartografie

NK: předseda (jmenován v roce 1957, funkci však zřejmě nevykonával, člen (1957–?); člen (1971–1976)

MUCHA, Ludvík. *Kartograf Jaromír Janka*. In: ŠVEJDA, Antonín (ed.). *Rozpravy Národního technického muzea v Praze*. 1 vyd. Praha: Národní technické muzeum, 2011. ISSN: 0232-0916.

pplk. Ing. Michal JIRAS

21. října 1928 – datum úmrtí není známo

Obor: velitel redakčního odboru a později zástupce velitele VZÚ, kartografie, exonyma (v NK)

NK: člen (1971–1979)

Ing. Slavoj KÁDNER, CSc.

30. ledna 1928 – 13. prosince 2010 Praha

Obor: inženýrská geodézie, železniční geodézie

NK: člen (1971 – asi 1978)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=356>

Ing. Bohumil KOBLIHA, generálmajor in memoriam

26. října 1902 – 20. března 1981

Obor: kartografie, geografie; voják

NK: předseda (1946–1947)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohum%C3%ADr_Kobliha

prof. PhDr. František KOLÁČEK

9. prosince 1881 Brno – 7. května 1942 Mauthausen

Obor: pedagogika, kartografie, geografie

NK: člen (1931–1938)

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Kol%C3%A1%C4%8Dek_\(kartograf\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Kol%C3%A1%C4%8Dek_(kartograf))

http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=187

prof. Ing. Dr. Jaroslav KOVAŘÍK, CSc.

16. září 1917 – 25. září 1997 Sedlčany

Obor: pedagogika, kartografie

NK: člen (v 70. letech, od r. 1971)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=412>

prof. Dr. Jiří KRÁL

1893 – 1975 Praha

Obor: pedagogika, geografie

NK: člen (1931–1938)

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jiri-kral-91950>

prof. Dr. Václav KRÁL, DrSc.

17. října 1924 v Roudnici nad Labem – 11. července 2005

Obor: pedagogika, geografie, karsologie, regionální geografie a toponomastika

NK: předseda (1980–1996)

http://www.prijmeni.cz/osobnost/22751/vaclav_kral

Dr. Olga KUDRNOVSKÁ, CSc.

30. května 1917 Praha – 13. května 2003 Praha

Obor: geografie, dějiny kartografie, morfometrie

NK: členka (v 70. letech 20. stol.)

<https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/mapova-sbirka/osobnosti-sbirky/dr.-olga-kudrnovska-csc>

PhDr. Vladimír LIŠČÁK, CSc.

9. února 1954 Praha

Obor: orientalistika, sinologie

NK: člen (2000), předseda (2011 – dosud)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_Li%C5%A1%C4%8D%C3%A1k

doc. RNDr. Ludvík MUCHA, CSc.

29. června 1927 Ervěnice – 13. května 2012 Třebotov

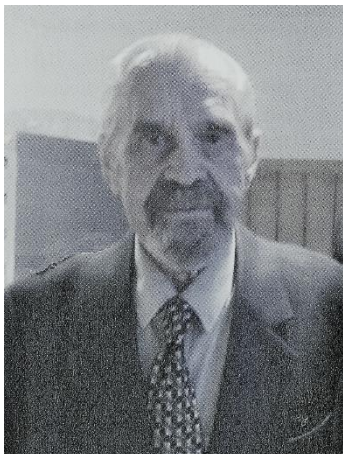
Obor: kartografie, vexilologie, pedagogika

NK: člen (od roku 1971 min. do roku 1985)

<http://www.mapovasbirka.cz/mucha/>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ludv%C3%ADk_Mucha

prof. PhDr. Ivan LUTTERER

18. září 1929 Praha – 1. ledna 2016 Praha

Obor: etymologie, onomastika, toponomastika

NK: člen (1971–1985)

<https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/20453?locale=cs>

PhDr. Jitka MALENÍNSKÁ

21. srpna 1946 Praha

Obor: slavistika, onomastika, toponomastika

NK: členka (2000–2010)

<https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/20194?locale=cs#!?page-Number=1>

prof. PhDr. Lubor NIEDERLE

20. září 1865 v Klatovech
14. června 1944 v Praze

20. září. 1865 Klatovy – 14. července 1944 Praha

Obor: archeologie, slavistika, antropologie, etnologie

NK: předseda NK (1919 – asi do roku 1925)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Lubor_Niederle

prof. Doc. PhDr. Vladimír J. NOVÁK²⁵

8. března 1882 Brno – 6. leden 1951 Praha

Obor: fyzický zeměpis, geomorfologie

NK: člen (1931–1938), předseda (1948–1950)

der Geburt und Taufs, Monat, Tag, Ort getauft?	Haus-Nr.	Name des Täuflings	maximale männlich weiblich	Vater:	Mutter:	Name	Stand
Doba narození a křtu, mifeic, dea. Kde křtil?	Číslo domu	Jméno křtěncovo	Rada	Obec:	Obec:	Jméno	Stav
			matka	jeho křtěné a rodní jméno, stav, bydliště, pak křtěné a rodní jméno, stav a bydliště jeho otce a jméno a příjmení jeho matky	její křtěné jméno, pak křtěné a rodní jméno, stav a bydliště jejího otce a jméno a příjmení její matky		
8/21	8	Vladimír Květoslav Věnceslav		Novák Jan, v. k. profesor na české gymnasium v Brně, nyní Obecní škola v Brně	Blouha, Jana Florková	Václav Páral	hostinský
Brno, Husova ulice							
2. české křesť. obce, magistralní ulice, Praha 22. IX. 1910							
Podskalská ulice 72. XI. 1920 a 22. 8. 1.							

Obr: výpis z matriky

²⁵ Podle zápisu v brněnské matrice pokřtěn jako Vladimír Květoslav Věnceslav (viz obr.)

PhDr. Libuše OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, CSc.

23. června 1938 Moravská Třebová

Obor: bohemistika, onomastika

NK: členka (v 70. letech 20. stol.)

<http://www.slaviste.cz/index.php?page=detail&id=108-olivo-vanezbedova-libuse-phdr-csc>

prof. Ing. Dr. Josef PETŘÍK

22. března 1866 Praha – 16. května 1944 Praha

Obor: kartografie, pedagogika

NK: člen (1919 – asi do roku 1925)

http://gama.fsv.cvut.cz/gwiki/Prof._Ing._Dr._Josef_Pet%C5%99%C3%ADk

prof. Dr. Josef POHL-DOBERSKÝ

16. března 1888 Dobrá u Dobrušky – 11. února 1967 Praha

Obor: geografie, geografie obyvatelstva a sídel, sociologie

NK: člen (1946–1950)

<http://www.moh.cz/pdf/ohp/632.pdf>

PhDr. Eva POKORNÁ

2. března 1928 Praha – 1. srpna 2007 Praha

Obor: bohemistika, lexikografie, onomastika

NK: členka (v 70. letech 20. stol.)

<http://kcjl.modry.cz/studenti/slovník/Pokorna%20Eva.doc>

gen. Karel RAUSCH

28. ledna 1876 Čáslav – 1954 Praha

Obor: geografie, kartografie, etnografie; voják

NK: člen (1931–1938)

<http://forum.valka.cz/topic/view/104753>

PhDr. Ondřej ROUBÍK

1. září 1927 – 30. dubna 2014 Praha

Obor: kartografie, geografie a diplomacie

NK: člen a tajemník (v 70. letech 20. stol.)

<http://www.zememeric.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=609>

Ing. Vladislav SACHUNSKÝ

18. dubna 1911 – 9. října 2001 Praha

Obor: zeměměřictví, geodézie, kartografie

NK: člen (v 60. letech 20. stol.)

<http://www.zememerice.cz/osobnosti/osobnost.php?ido=823>

Ing. Bohumil ŠÍDLO

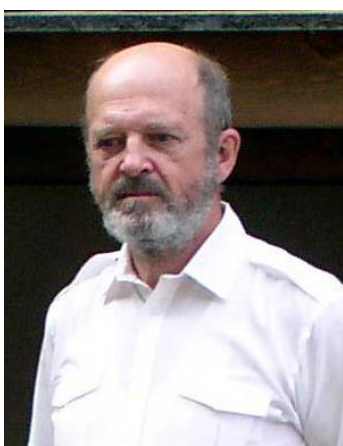
1. října 1932 Kutná Hora – 2. dubna 2009

Obor: kartografie

NK: člen (v 70. a 80. letech 20. stol.)

http://www.czechmaps.cz/Cestni_cl/Sidlo.htm

PhDr. Jiří ŠÍMA, DrSc.

7. ledna 1943 Praha

Obor: sinologie, etnografie, mongolistika, folkloristika

NK: člen (v 70. letech 20. stol.)

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_%C5%A0%C3%ADma_\(sinolog\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_%C5%A0%C3%ADma_(sinolog))

prof. Vladimír ŠMILAUER

5. prosince 1895 Plzeň – 13. října 1983 Praha

Obor: bohemistika, slovakistika, onomastika

NK: předseda (1951–1958)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladim%C3%ADr_%C5%A0milauer

prof. PhDr. Rudolf ŠRÁMEK, CSc.

15. ledna 1934 Ostrava

Obor: slavistika, bohemistika, lingvistika, onomastika, dialektologie

NK: předseda (2001–2010)

https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_%C5%A0r%C3%A1mek

PhDr. Hana ŠTUSÁKOVÁ

30. prosince 1923 Tábor – po roce 2007 Praha

Obor: čeština, geografie, onomastika

NK: členka (od 70. do 90. let 20. stol.)

https://www.researchgate.net/scientific-contributions/45242162_Hana_Stusakova

Dr. Slavomír UTĚŠENÝ

1. listopadu 1925 Úsov (okres Šumperk) – 22. března 1989
Praha

Obor: dialektologie, bohemistika, onomastika

NK: pracovník sekretariátu (1987), odborný poradce

<http://kcjl.modry.cz/studenti/slovník/Uteseny%20Slavomir.doc>

RNDr. Mgr. Pavel VANIŠ

2. května 1975 Praha – 12. června 2014 Praha

Obor: pedagogika (matematika-zeměpis), geografie

NK: člen (2011–2014)

doc. JUDr. Olga VIDLÁKOVÁ, CSc.

1928 – 1. ledna 2011

Obor: právo, ekologie, veřejná správa, demografie

NK: členka (1971–1978)

<https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/108128>

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/olga-vidlakova-105678>

Ludmila VODLANOVÁ, prom. geograf

16. dubna 1940 Praha – datum úmrtí není známo

Obor: geografie, onomastika

NK: členka (v 80. a 90. letech 20. stol.) a pracovnice sekretariátu

Ing. Věra VOSTŘELOVÁ

2. února 1943 – datum úmrtí není známo

Obor: kartografie, geografie

NK: pracovnice sekretariátu (1981 – asi 1987)

Seznam zaměstnanců Sekretariátu Názvoslovné komise v letech 1970–2018

PhDr. Pavel Boháč, PhDr. Ivo Čáslavka, Petr Černý, Irena Domanská, Kateřina Ducháčková, Bc. Marta Dvořáčková, Ing. Kristina Hašplová, Jiří Hlaváček, Jan Hnízdil, Mgr. Lenka Hnízdilová (provd. Závodská), Libuše Hořejší, Ing. Marcela Juračková, Ing. Miroslav Kalhous, RNDr. Hana Klonfarová, RNDr. Jaroslav Kolář, Renata Koňáková, Kristýna Koubová, Dr. Vladimír Krška, Ing. Karel Lihm, Kateřina Majerová, Alena Malá, Ing. Tomáš Marek, Věda Matějková, Iva Milesová, Ing. Dana Mrázková (provd. Jeřábková), Ing. Matěj Nevěřil, Mgr. Petr Osoba, Jiří Penížek, RNDr. Irena Rybová, Ivana Slaná, Ing. Michal Schneider, Martina Smitková, Ing. Kateřina Smolíková (provd. Prchlíková), Ing. Bc. Pavla Stará Tryhubová, PhD., Bc. Klára Steinerová, Milan Špale, Dr. Hana Štusáková, Irena Švehlová, prom. fil. a hist., PhDr. Slavomír Utěšený CSc., Ing. Jana Utíkalová (provd. Rudolfová), Ph.D., Jarmila Vedralová, Ludmila Vodolanová, prom.geogr., Ing. Věra Vostřelová, RNDr. Pavla Vyskočilová (provd. Hýčová), Bc. Ondřej Závodský, Ing. Marta Zeithamerová, Mgr. Petra Zelená, Ing. Jitka Zimlová...

Seznam názvoslovných publikací vydaných v letech 2002–2016

Rok	Název publikace
2002	Geografická jména České republiky
2005	Jména států a jejich vybraných územních částí (Evropa)
2006	Index českých exonym
2009	Jména států a jejich územních částí
2011	Index českých exonym (2., rozšířené a aktualizované vydání)
2013	Slovník toponymické terminologie pro standardizaci geografických jmen
2014	Česká jména moří a mezinárodních území (pouze PDF)
2015	Jazyková pravidla pro standardizaci jmen nesídelních geografických objektů z území České republiky
2016	Geografická jména České republiky (2. rozšířené a pozměněné vydání)
2016	Jazyková pravidla pro standardizaci jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku
2016	UNGEGN Brochure (v českém překladu)

Obrázové přílohy

Obrázek 1:	Předsedové NK ČÚZK a členové NK v Brně 2017.....	44
Obrázek 2:	Členové NK na výstavě Neobvyklá zeměpisná jména v roce 2017 v BZKÚ	44
Obrázek 3:	Poslední úpravy původní aplikace Geonames v roce 2008.....	45
Obrázek 4:	Pracovní divize ECSED UNGEGN	45
Obrázek 5:	Členové pracovní skupiny pro exonyma UNGEGN v Kutné Hoře (2017)	46
Obrázek 6:	Dokumenty ze sběru jmen z roku 1940 – přehled názvosloví	47
Obrázek 7:	Seznam ze sběru jmen z roku 1940 potvrzený obcí.....	48
Obrázek 8:	Mapa ze sběru jmen z roku 1940 potvrzená obcí	49
Obrázek 9:	Zpracovaný seznam jmen z roku 1940 k listu 6266 – výřez	49
Obrázek 10:	Seznam upravených hydronym z okresu Aš z let 1953–1954	50
Obrázek 11:	Mapa č. 4049 s upraveným názvoslovím po roce 1945	51
Obrázek 12:	Seznam směrnic k úpravě názvosloví z roku 1952	51
Obrázek 13:	Evidenční mapa názvosloví NK MSP z roku 1952 – výřez	52
Obrázek 14:	Ukázka zpracování jednotlivých jmen Okresním poradním sborem pro úpravu pomístního názvosloví v roce 1953	52
Obrázek 15:	Zdůvodnění ustavení NK ÚSGK v roce 1958	53
Obrázek 16:	Statut NK ČÚGK z roku 1971	54
Obrázek 17:	Vzorový seznam názvosloví z roku 1975	54
Obrázek 18:	Ukázky zpracovaného seznamu z roku 1979 a 1980	55
Obrázek 19:	Evidenční mapa č. 11-41 se standardizovaným názvoslovím z roku 1980 – výřez	56
Obrázek 20:	Zpráva o činnosti NK z roku 1985 – výstřižek	57
Obrázek 21:	Vzorový seznam změn ke kyvadlové mapě z roku 1989	58
Obrázek 22:	Vzorová kyvadlová mapa z roku 1989 – výřez	58
Obrázek 23:	Národní zpráva za Československo pro konferenci UNGEGN v roce 1992.....	59
Obrázek 24:	Seznam pomístních jmen pro zpracování katastrální mapy z roku 2011	60
Obrázek 25:	Seznam místních jmen pro zpracování katastrální mapy z roku 2011	60
Obrázek 26:	Mapa obsahující jména pro zpracování katastrální mapy z roku 2011	61
Obrázek 27:	Pokrytí území geografickými jmény, uloženými v aplikaci Geonames	62
Obrázek 28:	Webová vyhledávací aplikace jmen světa – Česká jména moří a mezinárodních území	62
Obrázek 29:	Webová vyhledávací aplikace jmen světa – Jména států a jejich územních částí	63
Obrázek 30:	Ukázka z testovací verze aplikace Historická jména	63
Obrázek 31:	Evidenční mapa ZM 10 č. 11-41-11 z roku 2017.....	64
Obrázek 32:	Názvosloví na listu č. 13-21-10 ve staré verzi aplikace Geonames (2009) – výřez	64
Obrázek 33:	Názvosloví na 13-21-10 v APV Geonames (2012) – výřez	65
Obrázek 34:	Geonames – formulář geografického jména	65

Obrázek 1: Předsedové NK ČÚZK a členové NK v Brně 2017

Dr. Liščák, dr. Boháč, prof. Šrámek, dr. Harvalík

Obrázek 2: Členové NK na výstavě Neobvyklá zeměpisná jména v roce 2017 v BZKÚ

Dr. Beránek, dr. Boháč, Ing. Janeček, dr. Tomeš

Obrázek 3: Poslední úpravy původní aplikace Geonames v roce 2008

Ing. Václav Chmel, jeden z autorů první verze databáze a aplikace Geonames (1996–2009), s vývojovou pracovnící Irenou Švehlovou

Obrázek 4: Pracovní divize ECSIED UNGEEN

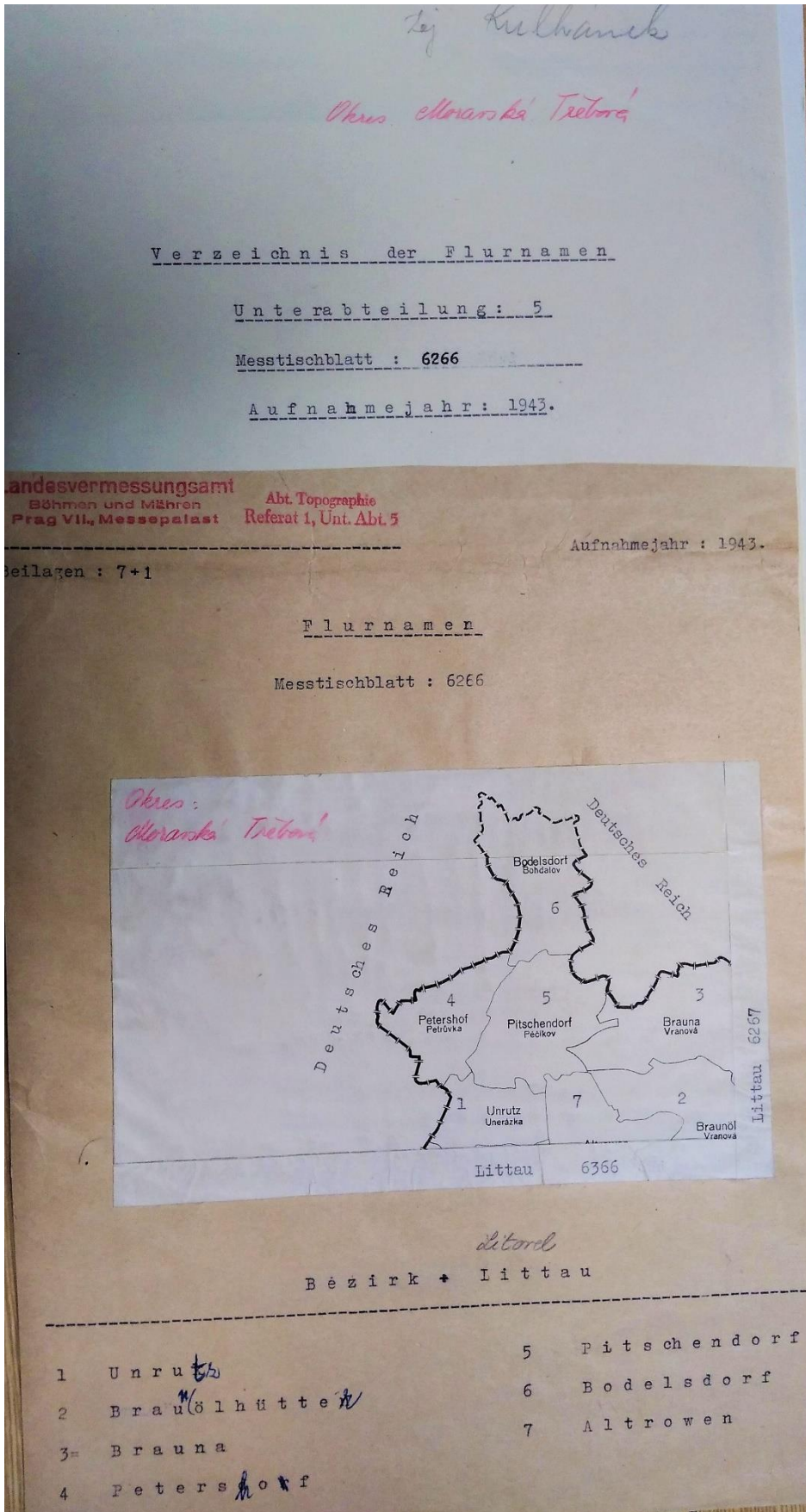
NK zajišťovala spolu se SNK předsednictví divize ECSIED UNGEEN v letech 2003–2007

Obrázek 5: Členové pracovní skupiny pro exonyma UNGEGN v Kutné Hoře (2017)

Tematická exkurze účastníků 19. jednání pracovní skupiny pro exonyma a jednání pracovní skupiny pro romanizaci UNGEGN, 8. dubna 2017 v Kutné Hoře

Obrázek 6: Dokumenty ze sběru jmen z roku 1940 – přehled názvosloví

Obrázek 7: Seznam ze sběru jmen z roku 1940 potvrzený obcí

Gemeinde: Altrowen Unterabteilung: 5
 Polit. Bezirk: Litau Messtischblatt: 6266
 Land: Mähren Aufnahmeblatt:

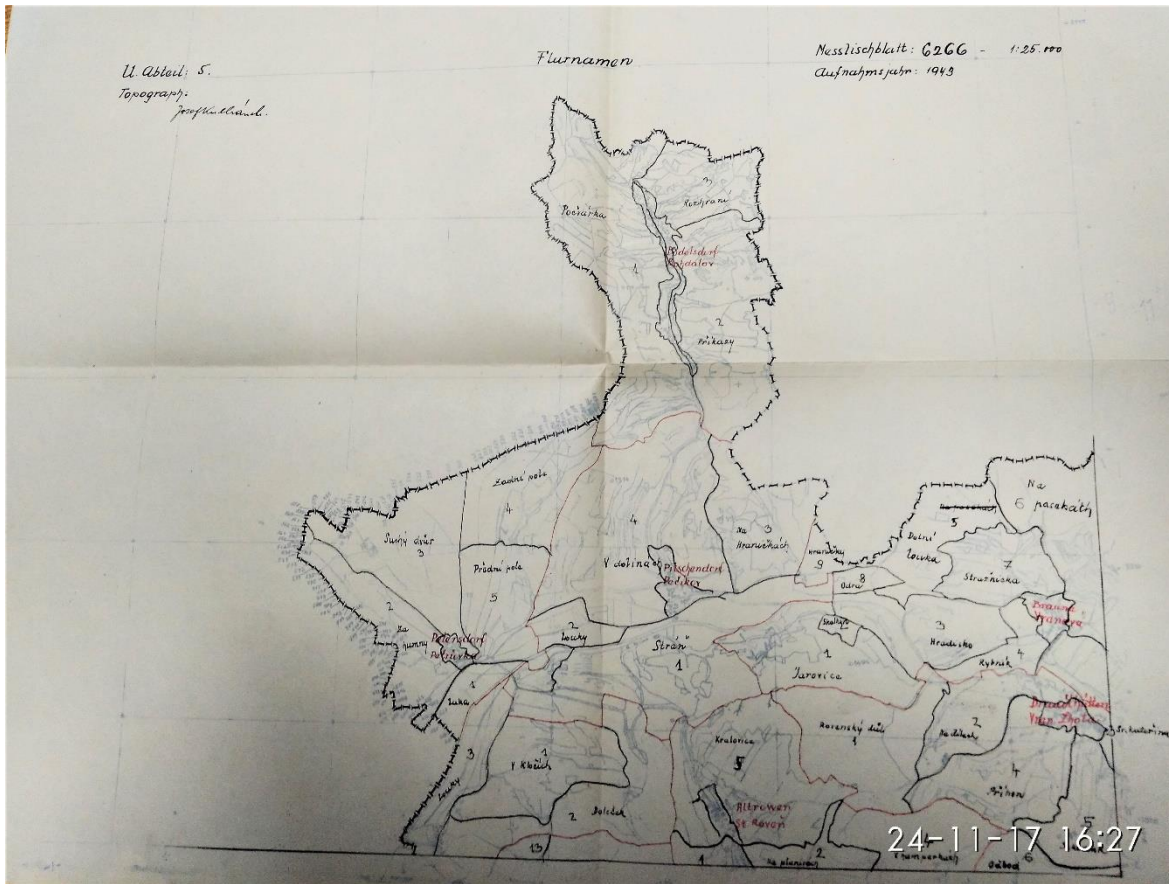
Verzeichnis der Flurnamen.

Lauf. Nr.	Alte Benennung	Geschlecht = M, W, S	Einzahl = E Mehrzahl = Me	Form	Andere Benennung	Anmerkung
1.	<u>Stará Rověn</u>	W.	E	byd		
2.	<u>Na plamivach</u>	W.	N	ke		
3.	<u>Kvalovice</u>	W.	E	jale		
4.	<u>V Kamence</u>	W.	M.	jale		
5.	<u>Miškov</u>	M.	E	ke		
6.	<u>V Kumpurkač</u>	W.	M	jale ke		

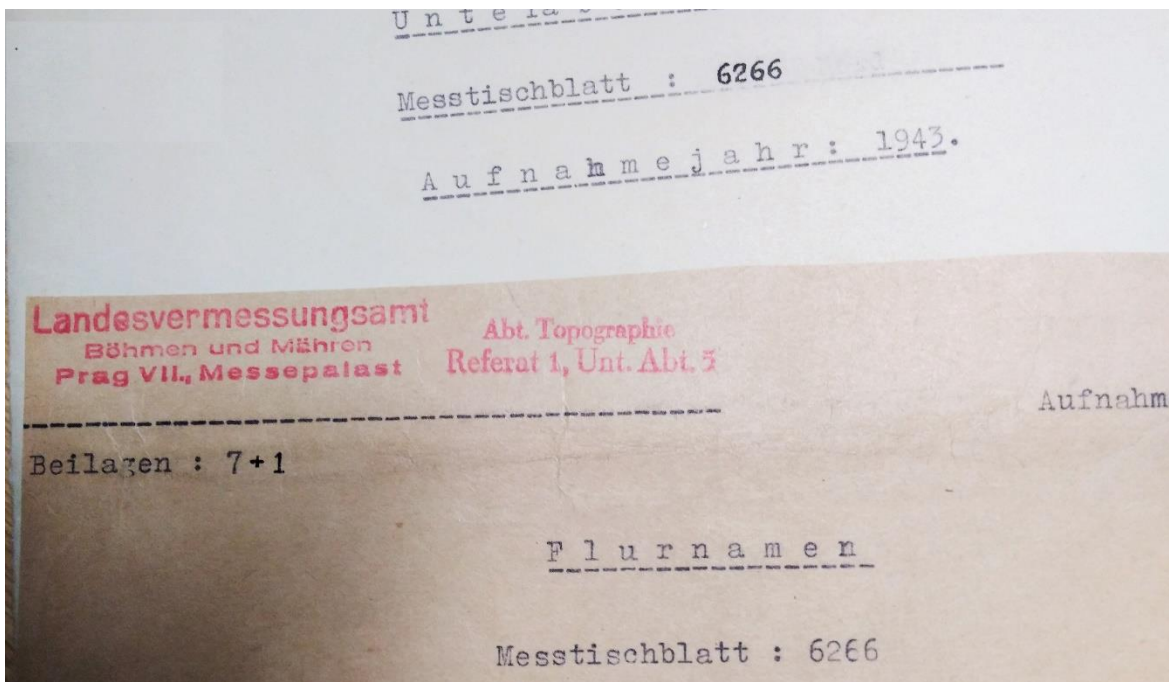

Busina Brant,
starosta.

Obrázek 8: Mapa ze sběru jmen z roku 1940 potvrzená obcí

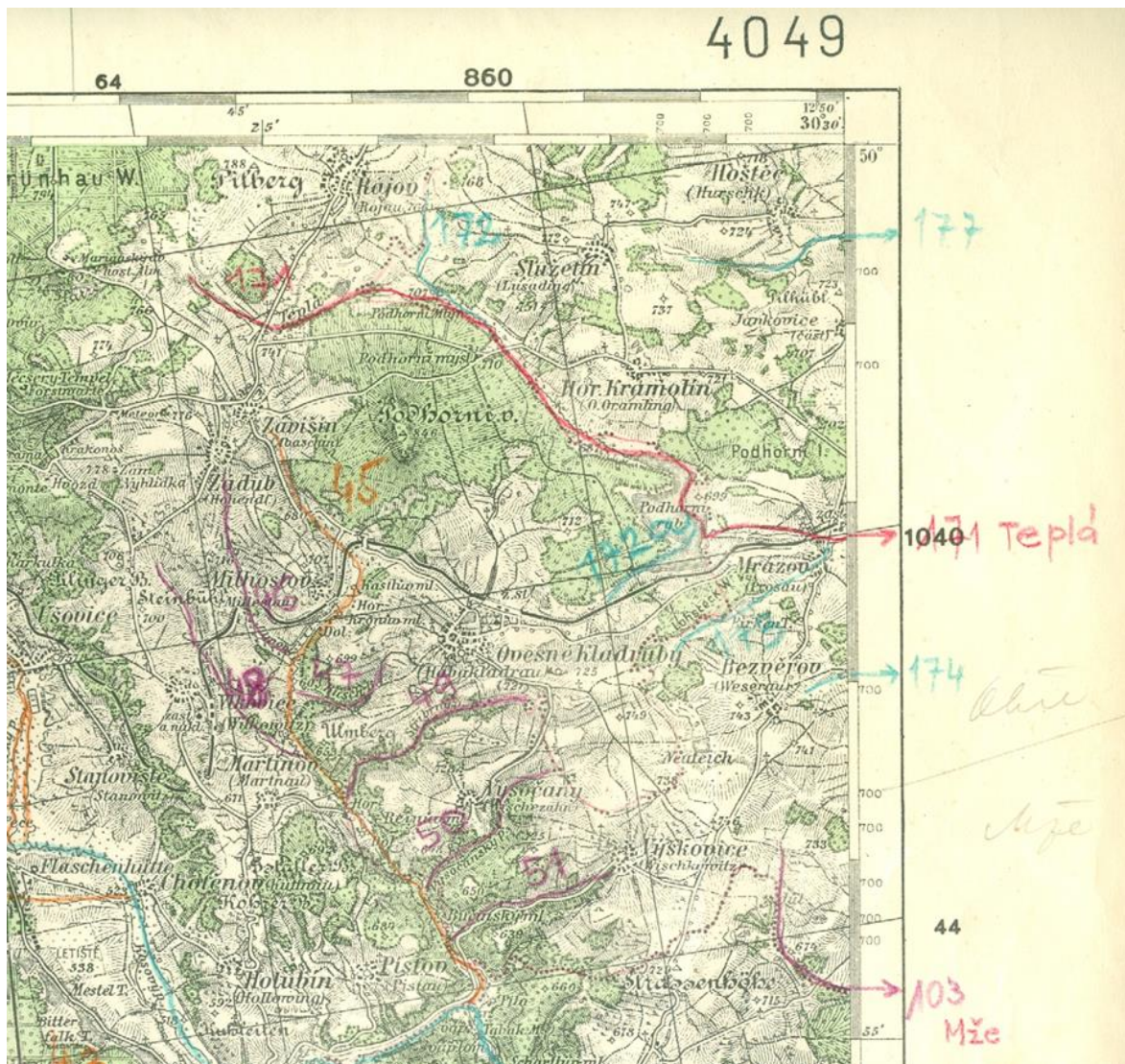
Obrázek 9: Zpracovaný seznam jmen z roku 1940 k listu 6266 – výřez

Obrázek 10: Seznam upravených hydronym z okresu Aš z let 1953–1954

<p>12. Chodovský potok</p> <p>Chet</p>	<p>(Grossena Bachel)</p> <p>a) -- b) pramení 0,6 km j. od osady Šelkovec, obec Horní Ves, c) 1 km jižně směrem j. a 1 km j. od osady Kyjov, d) obec Zadní Chodov, okres Tachov</p>	<p>12.</p>
<p>12. Chodovský potok</p> <p>Tachov</p>	<p>Grossena a) (Grossena Bachel) b) pramení 0,7 km j. od obce Horní Ves, okres Chet, c) 1 km jižně směrem j. a 1 km j. od osady Kyjov, d) obec Zadní Chodov, ústí do Havníckého potočka</p>	
<p>146. Jelení potok</p> <p>Chet</p>	<p>Obec Tři Sekery a) Spatzenhaubachl b) pramení na j. úpatí vrchu Dobrá, 1 km c) směrem j. a na opačném břehu p. na 2,5 km loky j. do Šelkoveckého potočka d) ústí do potoka Ticha, 1,5 km od osady Hainhausen, obec Droumou</p>	
<p>60.</p>	<p>Hirschteichel</p>	
<p>128. Jilmový potok</p> <p>Tachov</p>	<p>a) (Ulm Bach) b) pramení 0,3 km j. od osady Zádub, obec Zádub-Závišín, c) okres Chet, 1 km směrem j. a 1 km j. od osady d) Pástor, obec Chodová Planá, ústí do Havníckého potočka</p>	
<p>129. Jilmový potok</p> <p>Chet</p>	<p>a) -- b) pramení 0,3 km j. od osady Zádub, obec Zádub-Závišín, okres c) 1 km směrem j. a 1 km j. od osady Havníckého potočka d) obec Chodová Planá, ústí do Havníckého potočka</p>	
<p>151. Kajetán rybník (Chodovská Huť)</p> <p>Chet</p>	<p>a) Kajetan Teich, Kajetan Teich b) 1,8 km západně od osady Chodovská Huť, obec Tři Sekery</p>	
<p>96. Kalný rybník rybník (Chodová Planá)</p> <p>Tachov</p>	<p>a) Matt Teich b) 1,8 km západně od obce Chodová Planá</p>	
<p>53. Kamenný potok</p> <p>Chet</p>	<p>a) Steinhau Bach b) dílčí název horního toku Havníckého potočka.</p>	

Obrázek 11: Mapa č. 4049 s upraveným názvoslovím po roce 1945

Obrázek 12: Seznam směrnic k úpravě názvosloví z roku 1952

3/1952	Směrnice pro úpravu pomístního názvosloví	1875/13-měř.3-1952	Praha, Ministerstvo stavebního průmyslu	1952	14
1a/1953, 598/11	Směrnice na úpravu pomístního názvosloví	1119-mer.2-1952	Bratislava, Povereníctvo stavebného priemyslu	1953	13+prílohy
1/39/53, 504/11	Návod A. jak vykonávat katastrální měřické práce pro obnovení pozemkového katastru novým katastrálním řízením - České znění	60000/38-III/6a	Bratislava, Štátné nakladateľstvo technickej literatúry	1953	304

Obrázek 15: Zdůvodnění ustavení NK ÚSGK v roce 1958

Ústřední správa geodézie a kartografie

Č.: 021-701-5886/1958

V Praze dne 23. června 1958.

Věc: Ustavení Návoslovné komise při Ústřední správě geodézie a kartografie

Příloha: 1 (Organizační řád NK)

Podle § 4 odst. 3 vládního nařízení č. 1/1954 Sb., o zřízení Ústřední správy geodézie a kartografie, a v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a institucemi zřizují při Ústřední správě geodézie a kartografie (dále jen ÚSGK) Návoslovnou komisi pro stanovení pomístního a geografického názvosloví používaného na kartografických dílech (dále jen Návoslovná komise).

Působnost a úkoly Návoslovné komise

- 1/ Návoslovná komise je poradním orgánem Ústřední správy geodézie a kartografie ve věcech pomístního a geografického názvosloví používaného na kartografických dílech.
- 2/ Návoslovná komise sestává z odborných pracovníků ÚSGK, dále odborných pracovníků ústředních úřadů, orgánů a institucí jimi navržených, jmenovaných předsedou ÚSGK. Jednotlivé ústřední úřady, orgány a instituce, pokud mají zájem na spolupráci v oboru pomístního názvosloví, mohou kdykoliv požádat o účast v Návoslovné komisi a navrhnout pro to svého odborného pracovníka jako zástupce.
- 3/ Předsedu, tajemníka a členy komise jmenuje předseda ÚSGK, přičemž tajemník je jmenován vždy z pracovníků ÚSGK. Pracovními orgány Návoslovné komise jsou odborné komise, zřízené pro jednotlivé odborné úseky. Odborné komise sestávají nejvýše ze 12 členů.
- 4/ Členem Návoslovné komise je též předseda slovenské názvoslovné komise, již jako poradní orgán pro otázky pomístního a geografického názvosloví zřizuje předseda Správy geodézie a kartografie na Slovensku podle zásad tohoto opatření.

Obrázek 16: Statut NK ČÚGK z roku 1971

NÁZVOSLOVNÁ KOMISE
ROZHODNUTÍ PŘEDSEDY ČÚGK, STATUT

Vydal Český úřad geodetický a kartografický v Kartografii, n. p. Praha
Technický redaktor: Ing. B. Volf
Výr. číslo: 627 000

Vytiskla Inženýrská geodézie Praha, závod Liberec.
Náklad 450 výtisků. VA: 0,8

03/4   Cena Kčs 1,50   29 — 927 — 71

Publikace neprošla jazykovou úpravou.

ČESKÝ ÚŘAD GEODETICKÝ A KARTOGRAFICKÝ

NÁZVOSLOVNÁ KOMISE
ROZHODNUTÍ PŘEDSEDY ČÚGK
STATUT

Praha 1971

Obrázek 17: Vzorový seznam názvosloví z roku 1975

Geodetický ústav, n.p. Praha
Ústřední archiv geodézie a kartografie
Sekretariát Názevoslovné komise ČÚGK

Vzorový list

Příloha č. 3

SEZNAM GEOGRAFICKÝCH (POMÍSTNÍCH) NÁZVŮ			Kraj: <i>Žápačočeský</i>	Obec: <i>Nepomuk</i>	Katastrální území: <i>Tajice</i>			
			Okres: <i>Plzeň - jih</i>	Mapový list 1:50 000, 1:25 000, 1:10 000. 22 - 13				
Poř. čís.	Název x) podle mapy	Druhové označení	Navržený název xx)	Navrhovatel	Odůvodnění	Rozhodnutí ONS (odůvodnění)	Název schválený NK ČÚGK	Poznámka
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	4) Myslívský potok	potok	1) Myslívský potok	Peditel ZDS člen ČSSZ	podle obce Myslív	Myslívský potok	Myslívský potok	NK: 17. schůze
2.	4) Dvorecký rybník	rybník	1) Dvorecký rybník	SG	osada Dvorec	Dvorecký rybník	Dvorecký rybník	---
3.	4) Na Kramolště	vrchol 524 m n. m.	1) Na Kramolště 2) Na Kramolšti 3) od Kramolště	SG	vžitý název	Na Kramolště	Na Kramolně	u obce Kramolín
4.	1), 4) Luhanův potok	potok dílčí název	horního toku Myslívského potoka 1) Luhanův potok	SG	od pramene k soutoku s Kačinským p. místní část U Luhanů	Luhanův potok	Luhanův potok	NK: 17. schůze
5.	5) M - 33 - 75 - B Bezděkovský les	les	1) Bezděkovský les	SG	osada Bezděkovec	Bezděkovský les (jazyková úprava)	Bezděkovský les	---
6.	4) Velký rybník	rybník	Velký rybník	SG	vžitý název, užívaný rybníkáři	Velký rybník	Velký rybník	---
7.	4) Velký rybník	rybník	Milečský velký rybník	SG	Kodlíšení od Velkého rybn. vzdáleného 2 km - podle osady Mileč	Milečský velký rybník	Milečský velký rybník	jazyková úprava
8.	---	pozemková trať	Na trávnících	SG předseda JZD	louka na vysušených pozemcích	Na trávnících (jazyková úprava)	Na trávnících	NK: 17. schůze

x) 1) pozemková, 2) katastrální, 3) topografická, 4) ZM 1:50 000, 5) jiná (název a měřítko), 6) vyšetřeno v terénu (u koho?)
xx) 1) základní tvar, 2) předložkový tvar na otázku kde?, 3) předložkový tvar na otázku odkud?

místo, datum, podpis zpracovatele na SG

datum, podpis zpracovatele sekr. NK ČÚGK

Obrázek 18: Ukázky zpracovaného seznamu z roku 1979 a 1980

Geodetický ústav, n.p., Praha
 Ústřední archív geodézie a kartografie
 Sekretariát Návoslovné komise ČÚGK

SEZNAM GEOGRAFICKÝCH (POMÍSTNÍCH) NÁZVŮ			Kraj: Jihomoravský	Obec: Hlohovské Dvory, Lipůvka újezd u Černé Hory	Katastrální území:			
			Okres: Blansko	Mapový list: 4-50-000-1-25-000, 1:10 000	24-32-03			
Poř. čís.	Název x) podle mapy	Druhé označení	Navržený název xx)	Navrhovatel	Odůvodnění	Rozhodnutí ONS (odůvodnění)	Název schválený NK ČÚGK	Poznámka
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	špálený	les					špálený	
2	Losy	les					Losy	
3	Pod rovinami	les					Pod rovinami	
4	Lubě	potok					Lubě	ubílen pro měřky
5	Pod křiby	pr. křib					Pod křiby	pr. křib 24-32-03
6	—	potok					Lázně	ubílen pro měřky

Geodézie n.p. Brno, středisko mapování Havrančova Vlasta

Odsouhlaseno, navrženo a projednáno ústředním návoslovným sborem pro úpravu pomístního názvosloví pro okres Blansko

GEODETICKÝ ÚSTAV n.p. PRAHA
 Sekretariát Návoslovné komise ČÚGK
 118 00 Praha 7, Drazického 7
 25. 7. 79

MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR v Lipůvkách
 25. 7. 79

x) 1) pozemková, 2) katastrální, 3) topografická, 4) ZM 1:50 000, 5) jiná (název a měřítko), 6) vyšetřeno v terénu (u koho?)
 xx) 1) základní tvar, 2) předložkový tvar na otázku kde?, 3) předložkový tvar na otázku odkud?

Geodetický ústav, n.p., Praha
 Sekretariát Návoslovné komise ČÚGK

Karlovarský

SEZNAM GEOGRAFICKÝCH (POMÍSTNÍCH) NÁZVŮ			Kraj: Západočeský	Obec: Hničov	Katastrální území: Rejšov u H. L.			
			Okres: Cheb	Mapový list: 4-50-000-1-25-000, 1:10 000	11-41-04, 02, 03			
Poř. čís.	Název x) podle mapy	Druhé označení	Navržený název xx)	Navrhovatel	Odůvodnění	Rozhodnutí ONS (odůvodnění)	Název schválený NK ČÚGK	Poznámka
1	2	3	4	5	6	7	8	9
24	Rejšovský vrch (K&F)	(4) trig (76m)					Rejšovský vrch	ubílen pro měřky 13.9.03.3
25	Rejšov	(3) obec			neuvádí se		Rejšov	
26	K Čehane	(3) pr. g (72m)			neuvádí se		K Čehane	pr. křib
27	V mokřinách	(3) pozem			neuvádí se		V mokřinách	
28	Homolka	(3) trig (76m)					Homolka	
29	Rejšovská mysl	(3) mysl (mysl)					Rejšovská mysl	
	Teplá	les					Teplá	1-13-02-001 ubílen pro měřky
	—	potok					Mlýnský potok	1-13-02-002 201-03, 201-02, 11-41-02
	—	střed					Velký klenový strom	
	—	prir. rez.					Prameníště Teplá	7619
	—	les					Ve slově	
	—	les					V Karpelově	
	—	obec					Hničov	
	—	potok					Luciv p	

Ve slově Geodézie, n.p., Plzeň
 ÚSTŘEDNÍ GEODÉZIE CHEB
 V Karpelově, CHEB, Nová ul. 2
 Hničov 31967

MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR v Hničově u H. L.
 25. 7. 79

x) 1) pozemková, 2) katastrální, 3) topografická, 4) ZM 1:50 000, 5) jiná (název a měřítko), 6) vyšetřeno v terénu (u koho?)
 xx) 1) základní tvar, 2) předložkový tvar na otázku kde?, 3) předložkový tvar na otázku odkud?

GEODETICKÝ ÚSTAV n.p. PRAHA
 Sekretariát Návoslovné komise ČÚGK
 118 00 Praha 7, Drazického 7

Obrázek 19: Evidenční mapa č. 11-41 se standardizovaným názvoslovím z roku 1980 – výřez

Obrázek 20: Zpráva o činnosti NK z roku 1985 – výstřižek

4. Geografické názvy ČSSR - úloha č. 11

Úloha je splnená a predkladá sa plénu na prerokovanie s odporúčaním SÚGK na schválenie.

5. Jména vyšších geomorfologických jednotiek Československa - úloha č. 12

Gestorom úlohy je ČÚGK. Sekretariát NK zaslal k pripravovanej publikácii pripomienky.

6. Názvy chránených území Slovenskej socialistickej republiky - úloha č. 13

Publikácia vyšla v máji 1985

7. Změněná cizí vlastní geografická jména - úloha č. 14

Zoznam bol spracovaný a ČÚGK i SÚGK ho schválili na publikovanie v r. 1986.

8. Geografická jména Turecka - úloha č. 15

Na úlohe sa pracovalo. Dopĺňali sa slovenské ekvivalenty a gramatické tvary k jednotlivým názvom. Úloha sa dokončí v priebehu 1. štvrtroka 1986.

9. Jména moří, mořských proudů a podmořských tvarů - úloha č. 18

Úloha sa plní. Dokončí sa v 1. štvrtroku 1986.

Obrázek 21: Vzorový seznam změn ke kyvadlové mapě z roku 1989

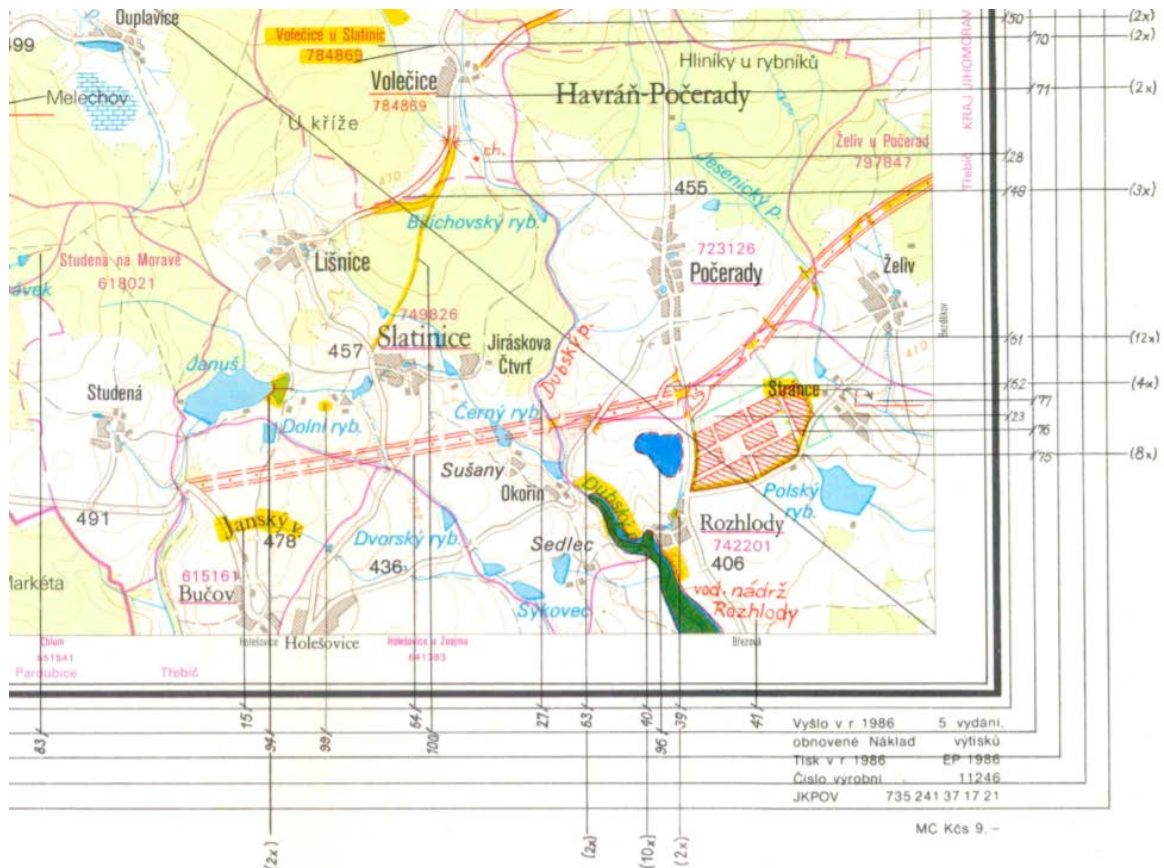
Okres: TŘEBÍČ SEZNAM ZMĚN V MAPOVÉM LISTĚ 01-23 v roce 1989 str. 4
(Základní mapa ČSSR 1:50 000)

Pořadové číslo	Obsahová změna	Zdroj informace	Místo uložení zdroje informace	Změna na SG		Změna v GKP Praha		Poznámka
				zaznamenal	dne	zaznamenal	dne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
101	neplatný zákres silnic a mostu (nepřebírat)	—	—	Vítová	10/1	Král	11/8	
102	posuň jméno vod nádrží Janovice	—	—	—	—	—	—	
103	posuň jméno Mumlava	—	—	—	—	—	—	
Stav ke dni 1. ledna 1989 včetně vyznačení změny č. 103 VÍTOVÁ		Jana Hlaváč		11. 2. 1989				
Ověření správnosti provedl: ing. Jaki		ing. Václav Jakiel		22. 2. 1989				
Stav ke dni 1. ledna 1989 převzatý včetně vyznačení změny č. 103		KRÁL		11. 2. 1989				

Příloha č. 2 str. 14

Geodzie c. 4.55-1989 Vytiskl Geodetický a kartografický podnik v Praze, n.p.

Obrázek 22: Vzorová kyvadlová mapa z roku 1989 – výřez

Kyvadlová mapa se změnami názvosloví pro 6. vydání ZM 01-23

Economic and Social Council

Distr.
LIMITED

E/CONF.85/L.82
24 July 1992

ENGLISH ONLY

SIXTH UNITED NATIONS CONFERENCE
ON THE STANDARDIZATION OF
GEOGRAPHICAL NAMES
New York, 25 August-3 September 1992
Item 4 of the provisional agenda*

REPORTS BY DIVISIONS AND GOVERNMENTS ON THE SITUATION IN THEIR
REGIONS AND COUNTRIES AND ON THE PROGRESS MADE IN THE
STANDARDIZATION OF GEOGRAPHICAL NAMES SINCE THE FIFTH
CONFERENCE

Report of Czechoslovakia

Paper submitted by Czechoslovakia

National standardization (agenda item 5)

Office treatment of names and administrative structure of national names
authorities (5 (b) and (d))

1. Official authorities for standardization of geographical names have not yet been established in Czechoslovakia. Standardization of names of settlements falls under the Ministry of Internal Affairs in the Czech Republic for its territory, and under the Ministry of Internal Affairs in the Slovak Republic for its territory. Both have the competence to establish the names of municipalities and their parts, and both have special advisory boards (geographical names standardization committees). Names of settlements standardized by these ministries are generally considered official.

2. For non-settlement names within the territory of CSFR on maps at 1:10,000 scale and smaller, as well as geographical names from other parts of the world (Slovak and Czech exonyms) no official authority has been established. The names standardization committees at the Czech and Slovak offices of geodesy

---

* E/CONF.85/L/Rev.1.

Obrázek 24: Seznam pomístních jmen pro zpracování katastrální mapy z roku 2011

SEZNAM POMÍSTNÍCH NÁZVŮ

Kraj: Pardubický kraj
 Obec: Pomezí
 Katastrální území: Pomezí

Poř. číslo	Název podle Základní mapy 1:10 000 katastrální mapy	Druhové označení		Vyjádření obce	Navržený název	Název schválený KÚ	Název schválený ČÚZK
		1	2				
1	2	3	4	5	6	7	8
30	U voštických hranic	1	poz. trať	SOUHLASÍ			
31	U zastávky	1	poz. trať	SOUHLASÍ			
32	z Pomezí zastávka	1	poz. trať	SOUHLASÍ		X	X
33	z Květná zast.	1	poz. trať	SOUHLASÍ		X	X
34	z Pomezí	1	poz. trať	DOPLNIT		X	X
35	Za asfaltkou	1	poz. trať	SOUHLASÍ			
36	Za chalupkou	1	poz. trať	SOUHLASÍ			
37	Za vsí	1	poz. trať	SOUHLASÍ			
38	Zašky	1	poz. trať	SOUHLASÍ			

Zpracovatel: (datum, razítko, podpis)
 Obec: (datum, razítko, podpis)
 Katastrální úřad: (datum, řádkové razítko, podpis)
 ČÚZK: (datum, razítko, podpis)

Zeměměřičský úřad
 číslo 8
 1. úsek 21
 Pod sídlištěm 9
 47
 8.2.11k

Seznam pomístních názvů z aplikace Geonames a z katastrální mapy, doplněný a odsouhlasený obcí a zpracovaný SNK

Obrázek 25: Seznam místních jmen pro zpracování katastrální mapy z roku 2011

SEZNAM MÍSTNÍCH NÁZVŮ

Kraj: Pardubický kraj
 Obec: Pomezí
 Katastrální území: Pomezí

Poř. číslo	Název	Označení map. listu ZM 1:10000	Druhové označení	Vyjádření obce	Navržený název
1	2	3	4	5	6
1	Pomezí	12-32-16	Obec		
2	U zastávky	12-32-16	Místní část - bez podrobností	neznámo	

Zpracovatel: (datum, razítko, podpis)
 Obec: (datum, razítko, podpis)
 Katastrální úřad: (datum, řádkové razítko, podpis)
 ČÚZK: (datum, razítko, podpis)

Ing. Michal VEČERA
 OBEC POMEZÍ
 PSČ 569 71
 11)

Obrázek 26: Mapa obsahující jména pro zpracování katastrální mapy z roku 2011

Kraj: Pardubický
 Obec: Pomezí
 Katastrální území: Pomezí

POMÍSTNÍ NÁZVOSLOVÍ
 KPÚ Pomezí

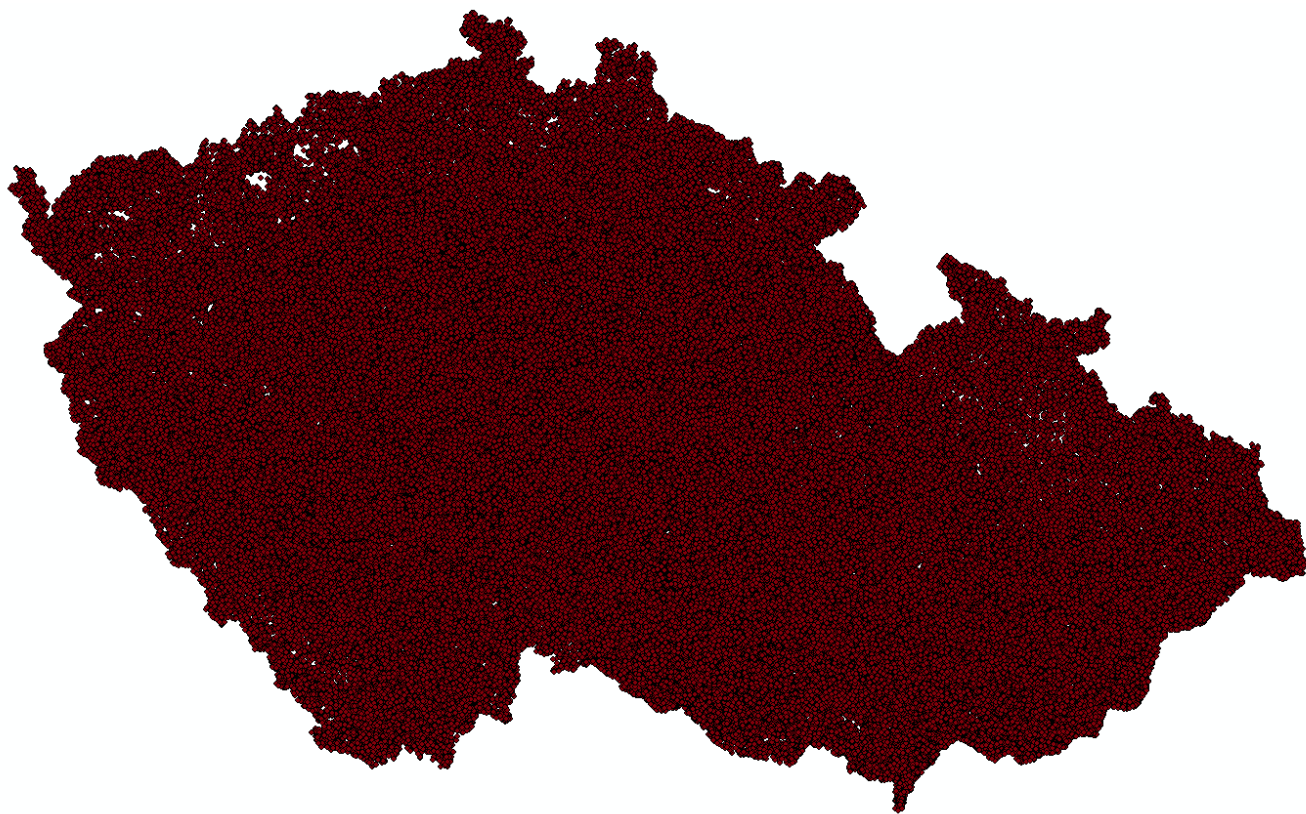
LEGENDA

- katastrální hranice
- list KN mapy 1:2880
- list ZM 1:10 000
- U dubu pomístní název v katastrální mapě
- U dubu pomístní název v ZM10

1:20 000

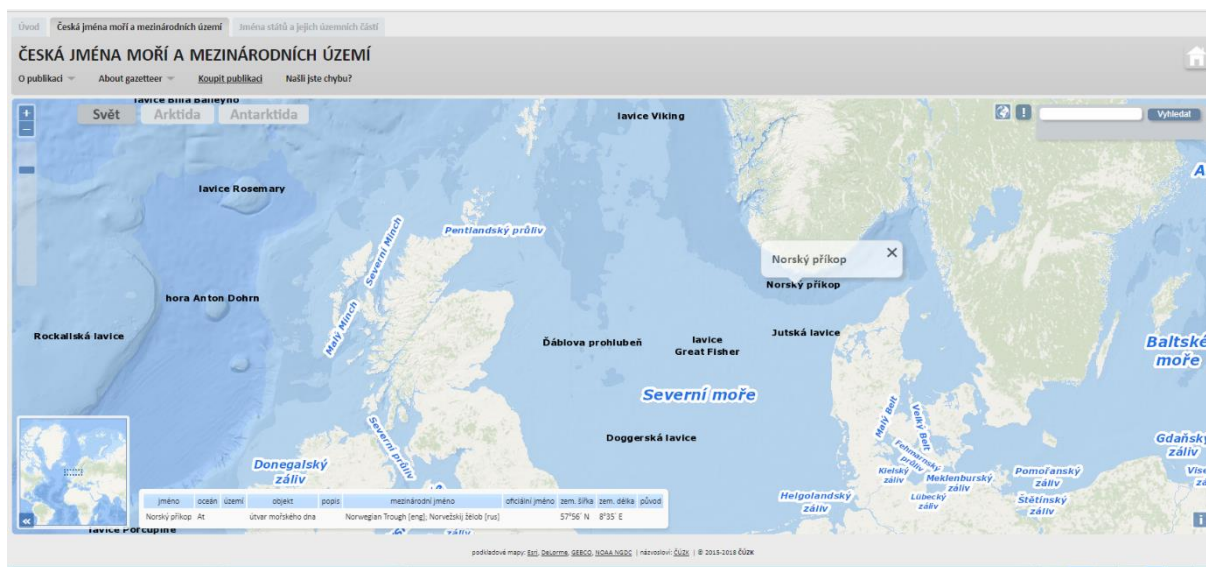
Vyhotovila v červenci 2008
 Ing. Vladimír Štěpánek

Obrázek 27: Pokrytí území geografickými jmény, uloženými v aplikaci Geonames

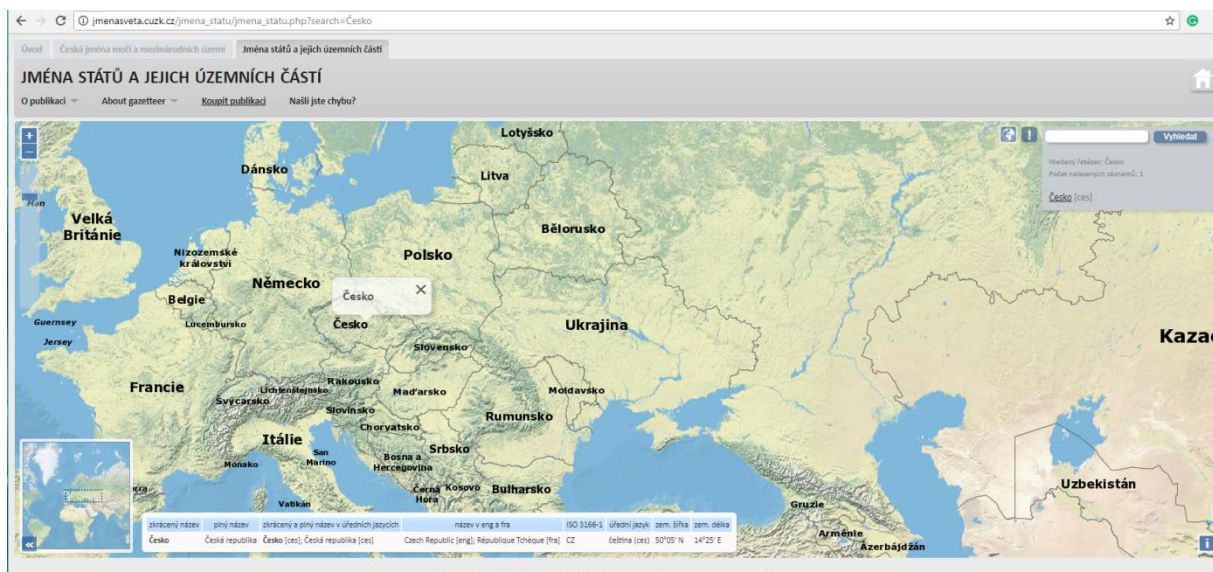
Stav k únoru roku 2018

Obrázek 28: Webová vyhledávací aplikace jmen světa – Česká jména moří a mezinárodních území

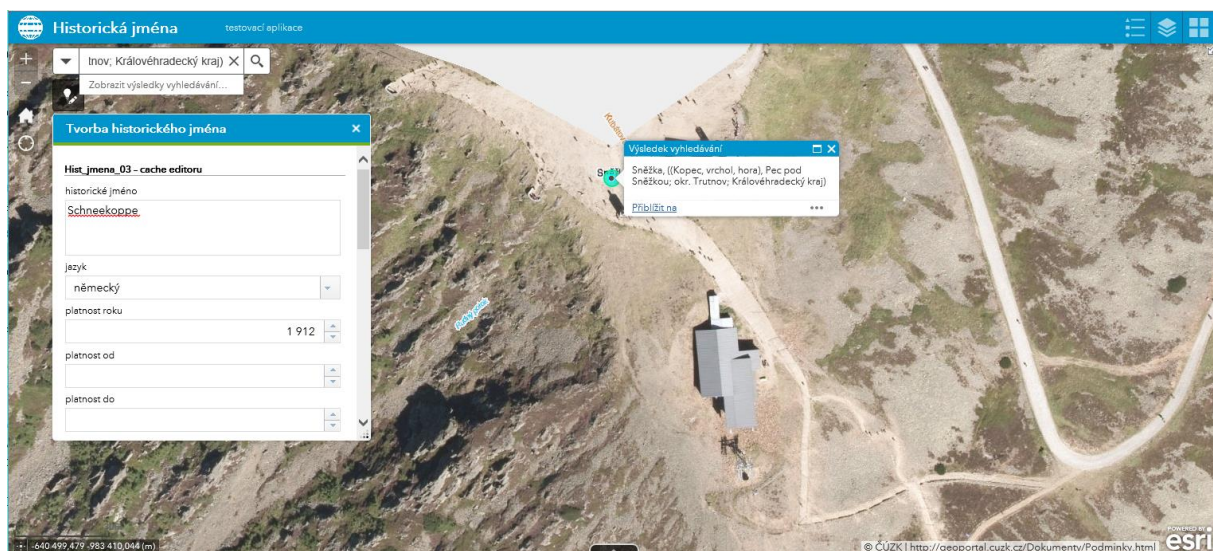
Aplikace umožňuje vyhledávat standardizovaná jména moří, jména v Arktidě i v Antarktidě. Vyhledávání je možné podle českého exonyma nebo podle jmen v dalších jazycích.

Obrázek 29: Webová vyhledávací aplikace jmen světa – Jména států a jejich územních částí

Aplikace umožňuje vyhledávat standardizovaná jména států. Vyhledávání je možné podle českého exonyma nebo podle endonyma.

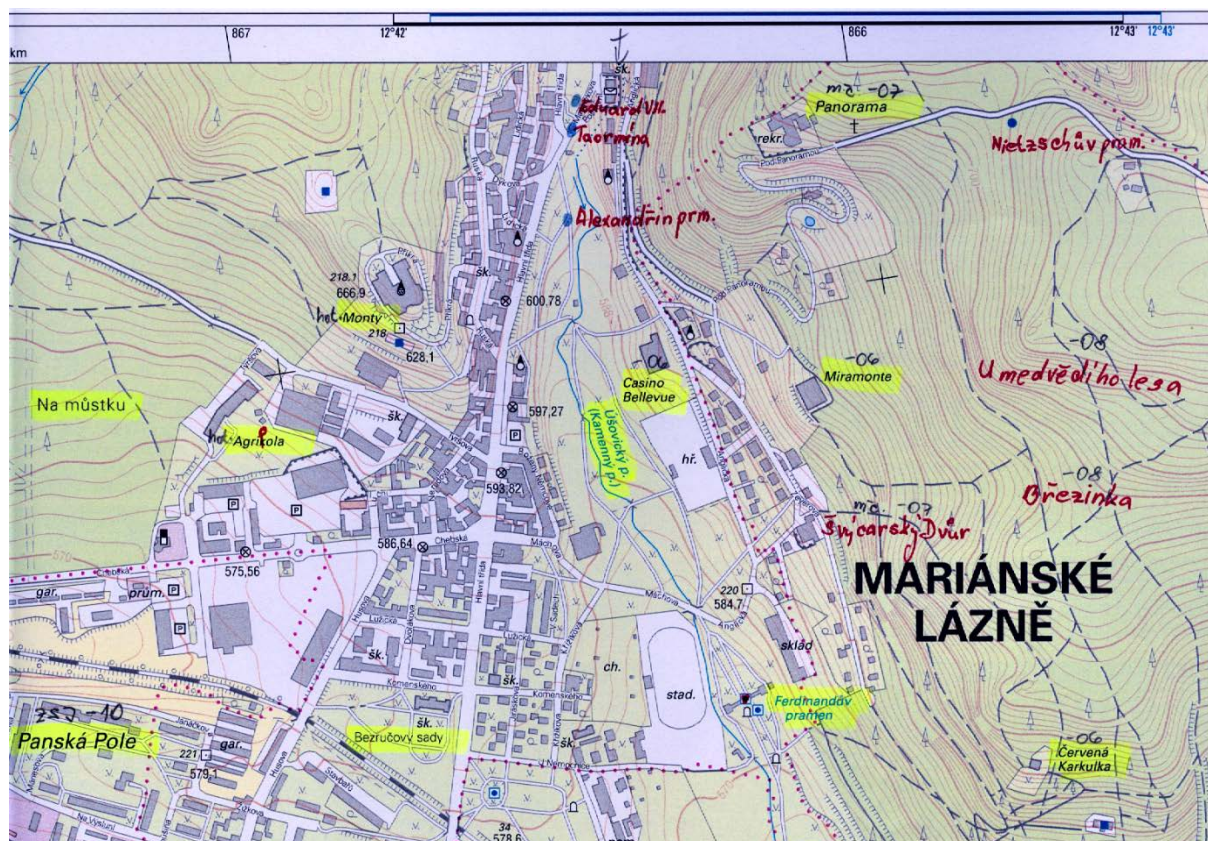
Obrázek 30: Ukázka z testovací verze aplikace Historická jména

Aplikace Historická jména ČR umožní odborníkům přidávat historická jména ze starých map a soupisů.

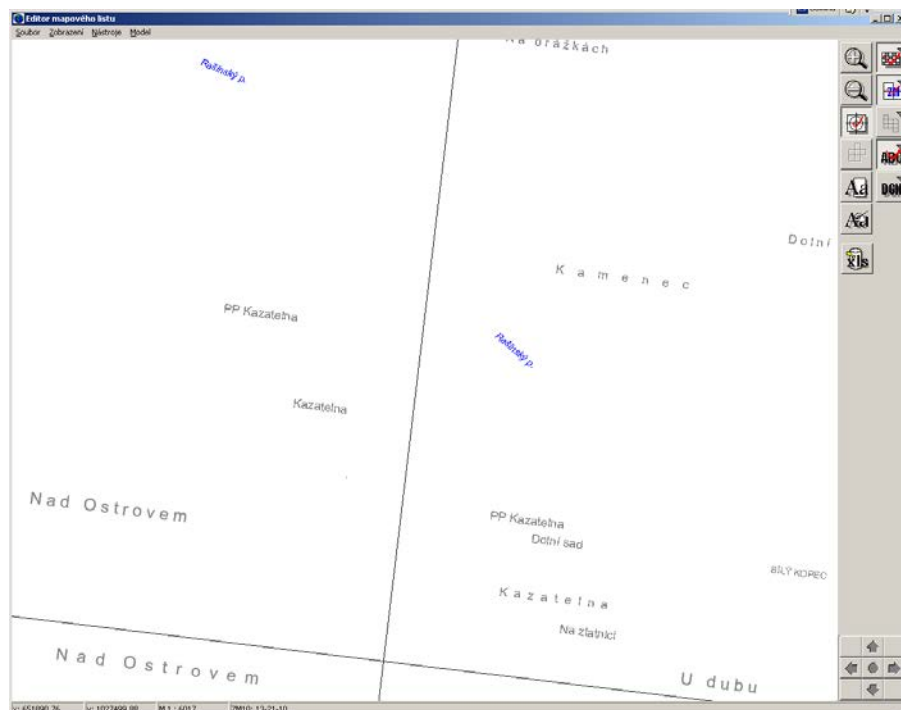

Obrázek 31: Evidenční mapa ZM 10 č. 11-41-11 z roku 2017

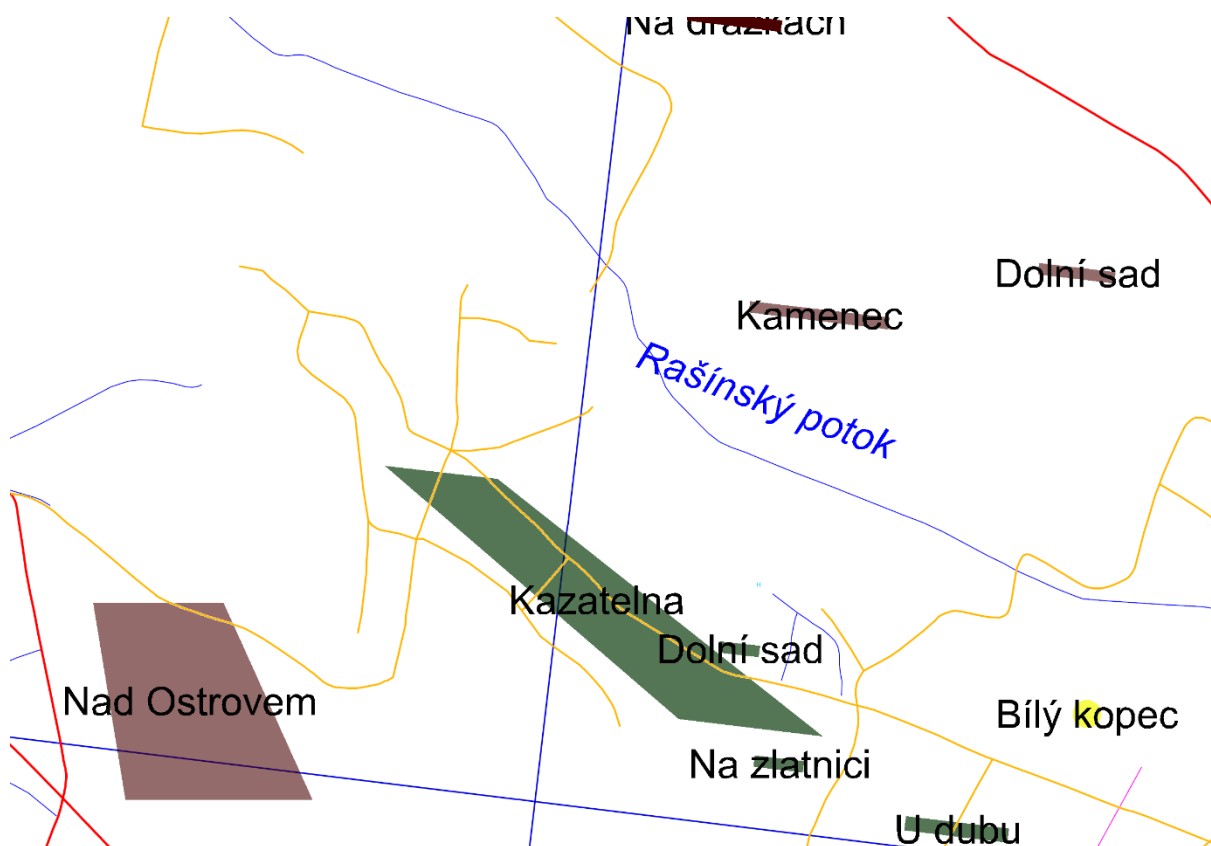
Na evidenčních mapách v měřítku 1 : 10 000 udržují pracovníci Sekretariátu aktuální stav standardizovaného názvosloví s poznámkovým aparátém již od sedmdesátých let 20. století.

Obrázek 32: Názvosloví na listu č. 13-21-10 ve staré verzi aplikace Geonames (2009) – výřez

Původní verze databáze a aplikace Geonames byla v provozu v letech 1996–2009, sloužila i pro tisk mapy.

Obrázek 33: Názvosloví na 13-21-10 v APV²⁶ Geonames (2012) – výřez

Obrázek 34: Geonames – formulář geografického jména

Formulář

Geografické jméno

Název: Pozemková trať
Popis: Pozemková trať

Uživatelské atributy	Připojená data	Informace o prvku
Jméno	A	Pravé zadky
Schváleno	☐	Ano
Nestand. jméno	A	Zadní díly, Zadky, Pod velikonocí, Zadky pravé
Katastrální území	A	Kelč-Nové Město
Mapový list ZM10	A	25-14-08
Poznámka	A	jaz. úprava; jméno znamená, že jde o zadní díly vpravo od vsi
Datum standardizace	E	10.01.2006
Zkratka	☐	
Velikost písma	☐	10
Gramatický rod	☐	Mužský rod
Gramatické číslo	☐	Množné číslo
Zdroj (původ) jména	☐	Katastrální mapa
Počet příloh	1	0

1 / 1

²⁶ APV – aplikačně programové vybavení

Seznam platných předpisů a pravidel, týkajících se standardizace geografických jmen v ČR

Standard ISVS k prostorové identifikaci 008/04.02 IS03/2001, verze 4.1.

Zákon ČNR č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 137/1999 Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů.

Vyhláška č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy.

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Statut Návoslovné komise Českého úřadu zeměměřického a katastrálního ze dne 25. března 1997, č. j. 1319/1997-22. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: https://www.cuzk.cz/Zivotni-situace/Poradci-a-poradni-organy/Nazvoslovna-komise-CUZK/Nazvoslovna-komise-CUZK/STATUT_NK_CUZK.aspx.

Vyhláška č. 31/1995 Sb., kterou se provádí zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků.

Jazyková pravidla pro standardizaci jmen nesídelních geografických objektů z území České republiky (Pravopis, vztah k nářečním a nespisovným podobám, psaní nestandardizovaných jmen), Praha 2015. ISBN 978-80-86918-79-2. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <https://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Resortni-predpisy-a-opatreni/141862622-1.aspx>.

Jazyková pravidla pro standardizaci jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku (Pravopis, psaní geografických jmen, přepis nelatinkových abeced, exonyma a jejich užívání), Praha 2016. ISBN 978-80-86918-89-1. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: https://www.cuzk.cz/Predpisy/Resortni-predpisy-a-opatreni/Resortni-predpisy-a-opatreni/160277222_Jazykova-pravidla_mimo-CR.aspx.

Zpracováno z materiálů a podkladů:

BOHÁČ, Pavel. Názvoslovná komise ČÚZK – současný stav a výhled, Zeměměřický úřad – interní zpráva. Praha, 1998, s. 1–3.

BOHÁČ, Pavel. 10. zasedání X. regionální skupiny OSN pro standardizaci geografického názvosloví. In Geodetický a kartografický obzor, 37 (79), č. 9. Praha 1991, s. 197.

BOHÁČ, Pavel. 2. mezinárodní symposium o geografickém názvosloví GeoNames 2000. In Geodetický a kartografický obzor, 46 (88), č. 7. Praha 2000, s. 142.

ČERMÁK, Jiří. Dosavadní práce komise pro revisi pomístního názvosloví při Národní radě badatelské a standardní mapa názvoslovná (Přednáška proslovená dne 6. října v zahajovací schůzi), referát na II. sjezdu Československé společnosti zeměpisné. In Sborník II. Sjezdu čs. geografů v roce 1933 v Bratislavě. Bratislava 1933 (Zeměpisné práce č. 6), s. 18–23.

ČERMÁK, Jiří. Standardní mapa Československé republiky, referát na III. sjezdu Československé společnosti zeměpisné. In Sborník III. sjezdu čs. geografů v Plzni 1935, Geografický ústav KU. Praha 1936, s. 39–41.

ČERMÁK, Jiří. Standardní názvoslovná mapa Československé republiky, referát na IV. sjezdu Československé společnosti zeměpisné. In Sborník IV. sjezdu geografů v Olomouci r. 1937., nákladem ČSZ. Brno 1938. s. 19–20.

ČERNOHORSKÝ, Jiří. Dvacet let Zeměměřického úřadu, Geodetický a kartografický obzor, 59 (101)/7. Praha 2013, s. 137–167.

ČERNOHORSKÝ, Jiří – ŠÍMA, Jiří. Historický vývoj zeměměřických činností ve veřejném zájmu a státních orgánů v civilní sféře (1918–2018). Praha 2018, v tisku.

FIČOR, Dušan – KOVÁČOVÁ, Mária – MAJTÁN, Milan. 30 rokov činnosti Názvoslovnej komisie ÚGKK SR, in Geodetický a kartografický obzor, 46 (88). Praha 2000, s. 204.

Geografické názvy Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, 1. vyd. Bratislava – Praha 1990. 3 sv. (34 s., 287 s., 149 s.) a map. příloha. ISBN 80-85164-93-0.

HONL, Ivan. K názvoslovné úpravě naší speciální mapy. In Sborník České společnosti zeměpisné, 1928, s. 255–257.

Index českých exonym. Praha 2011.

KÁBOVÁ, Hana. Místopisná komise České akademie věd a umění v letech 1913–1952. In Práce z dějin Akademie věd Praha. Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR 6, č. 1 (2015), s. 61–88.

KRÁL, Václav. Vývoj zeměpisných názvů na našem území. In Geografické rozhledy, 1995/6, s. 150–152. [cit. 25. 5. 2018] Dostupné na:
<https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/1995/pdf>

KOLÁRIKOVÁ, Zdeňka. Geografické názvoslovie a Názvoslovná komisia pri SÚGK, Geodetický a kartografický obzor 22 (64). Praha 1976, s. 170–172.

LETOŠNÍK, Václav. Odněmčení našeho místního názvosloví. In Archivní věstník číslo 2, ročník II. Praha, díl 1 (duben 1947), s. 1–7 a díl 2 (červen 1947), s. 1–9.

LUTTERER, Ivan. K sedmdesátému výročí založení Místopisné komise ČSAV. In Onomastický zpravodaj 24. Praha 1983, s. 10–21.

MATUŠOVÁ, Jana. Ještě ke změnám vlastních jmen německého původu po roce 1945. In Acta onomastica LVIII. Praha 2017, s. 92–99.

MATUŠOVÁ, Jana. Německá vlastní jména v češtině. Praha 2015.

Názvoslovná komise. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <https://www.cuzk.cz/Zivotni-situace/Poradci-a-poradni-organy/Nazvoslovna-komise-CUZK/Nazvoslovna-komise-CUZK.aspx>.

Sbírka oběžníků pro Krajské národní výbory, ročník IV (1952), č. 34, poř. č. 395.

PECKA, Karel. Mapová tvorba Kartografického a reprodukčního ústavu v Praze. In Geodetický obzor, 5 (47), č. 2. Praha 1959, (s. 26–31). [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <http://archivnimapy.cuzk.cz/zemvest/cisla/Rok195902.pdf>.

PLESKALOVÁ, Jana. Významové třídění pomístních jmen. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník>.

PTÁK, Jaroslav. Místopisné názvosloví – součást mapy. In Zeměměřictví 3 (41)/2–3. Praha 1953, s. 39–41.

Sbírka oběžníků pro Krajské národní výbory. Praha, 1949–. Instrukce MV pro KNV poř. č. 34, č. 395 rok 1952. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: http://aleph.mzk.cz/F?func=direct&doc_number=000422717&local_base=MZK01&format=999.

Sborník československé společnosti zeměpisné. 5-6/1923, str. 166 (autor neuveden).

Sborník československé společnosti zeměpisné. 1-2/1924, str. 55 (autor zprávy Dr. Jiří Král).

Slovník toponymické terminologie pro standardizaci geografických jmen. Verze 1.02. Praha 2013.

SVOBODA, Jan – ŠMILAUER, Vladimír – OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše – OLIVA, Karel – WITKOWSKI, Teodolius. Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. In Zpravodaj Místopisné komise 14, 1973, s. 9–280.

Statut Názvoslovné komise. Rozhodnutí předsedy ČÚGK. Český úřad geodetický a kartografický v Kartografii n. p. Praha 1971.

Statut Názvoslovné komise Českého úřadu zeměměřického a katastrálního ze dne 25. března 1997 (č. j. 1319/1997-22). [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <https://www.cuzk.cz/Zivotni-situace/Poradci-a-poradni-organy/Nazvoslovna-komise-CUZK/Clenove-Nazvoslovne-komise-CUZK.aspx>.

ŠÍMA, Jiří. Odras politických změn v českých zemích ve 20. století v názvech institucí oboru zeměměřictví a katastru nemovitostí. In Geodetický a kartografický obzor 63 (105), č. 5. Praha 2017, s. 89–97.

ŠMILAUER, Vladimír. Revize českých pomístních jmen, Naše řeč 1957, č. 40, s. 260–277.

ŠMILAUER, Vladimír. Sjednotíme psaní cizích zeměpisných jmen. In Zeměměřictví, 3 (41), č. 2–3, 1953, s. 41–44.

ŠMILAUER, Vladimír. Zásady pro tvoření přídavných jmen na -ský ze jmen zeměpisných, In Naše řeč 1956, č. 39, s. 187–214.

ŠVEHLOVÁ, Irena. Užití GEONAMES pro evidenci geografických jmen na pracovišti Sekretariátu NK ČÚZK. In Geodetický a kartografický obzor, ročník 46 (88), č. 5/2000, s. 99–103.

ŠVEHLOVÁ, Irena. GEONAMES jako databázový nástroj pro správu standardizovaného názvosloví. In sborník Mapa v informační společnosti, 16. kartografická konference Brno 2005.

ŠVEHLOVÁ, Irena. Geografická jména České republiky v databázi Geonames. In Geodetický a kartografický obzor, 60 (102), č. 1. Praha 2014, s. 12–17.

ŠVEHLOVÁ, Irena. Availability of Geographical Names in Czechia. In Bulletin UNGEGN 2017, č. 52, s. 14–16.

Vojenský zeměpisný ústav v letech 1926–1932. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <http://www.army.cz/avis/publikace/vzu/kniha/1926-1932.pdf>, 16. 8. 2017 (autor neuveden).

Výroční zprávy, Zeměměřický úřad. Praha, roky 2008–2017.

Vznik vojenského zeměpisného ústavu a jeho činnost v letech 1918–1925. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: <http://www.army.cz/avis/publikace/vzu/kniha/1918-1925.pdf>, 16. 8. 2017 (autor neuveden).

Zasedání Národního shromáždění československého roku 1920; Zpráva ústavního výboru o vládním návrhu zákona o názvech měst, obcí, osad a ulic, jakož i označování obcí místními tabulkami a číslování domů. [cit. 25. 5. 2018]. Dostupné na: http://www.psp.cz/eknih/1918ns/ps/tisky/T2792_00.htm.

Zprávy o činnosti, Zeměměřický úřad. Praha, roky 1993–2007.

Použité prameny

Dokumenty uložené v Sekretariátu NK ČÚZK (pro období 1931–1938, 1946–1950, 1971–1985; informace o období 1950–1971 byly čerpány mj. ze zprávy o činnosti NK ČÚGK pro mezinárodní konferenci OSN v Londýně 1972, uložené mezi uvedenými dokumenty).

Zdroj fotografií

Archiv Ireny Švehlové, Wikipedie, sborníky, publikace o historii VZÚ a webové stránky. Omlouváme se, že jsme nezískali fotografie všech osobností.

Autorky:

PhDr. Jana Matúšová, CSc., a Irena Švehlová, prom. fil. a hist.
Praha 2018

Historie názvoslovných komisí

100 let zpracování geografických jmen na území dnešní České republiky

1. vydání

Vydal Český úřad zeměměřický a katastrální, Pod sídlištěm 1800/9, 18211 Praha 8. Zpracoval kolektiv autorek: PhDr. Jana Matúšová, CSc., a Irena Švehlová, prom. fil. a hist. Schválil předseda Českého úřadu zeměměřického a katastrálního Ing. Karel Večeře dne 7. 11. 2018, č. j. ČÚZK-05708/2018-22. Odpovědná redaktorka: Irena Švehlová, prom. fil. a hist. Technická redaktorka: Irena Domanská. Redakční uzávěrka 30. 4. 2018.

Vydáno v roce 2018.

© Český úřad zeměměřický a katastrální, 2018

ISBN 978-80-88197-08-9

9 788088 197089